

zariK

DEC '12

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

brezplačna revija za študente in dijake

Ekstra:
**Prostitucija
v Sloveniji**

Osišče:
**Slovenija
protestira**

Raziskujemo:
**Iščemo najboljšo
penino!**

Intervju:
**Tanja Radež,
oblikovalka**

ŠPORT

22. december 2012, sobota
Badminton turnir – 3. turnir

9.30, RC Vogu (Sp. Besnica), za člane KŠK 4 €, za nečlane 8 €, dodatne informacije: badminton@ksk.si. Bogate nagrade!

30. december 2012, nedelja
Tarok – 3. turnir

17.00, Rock bar – Down town, člani KŠK 1 €, ostali 2 €.

5. januar 2013, sobota
KŠK poker liga – 4. turnir

14.00, KluBar, predprijave na Info točki KŠK, za člane KŠK 4 €, za nečlane 7 €, praktične nagrade za najboljše!

KULTURA

22. december 2012, sobota
Glasbeni tematski večeri – 80's X-mas party

Rock bar – Down Town, od 21.00 dalje. Predbožični žur z glam rock, pop, dance glasbo iz 80-ih let. Vstop prost.

23. december 2012, nedelja
Ustvarjalne delavnice – Zavijanje daril

18.00, prostori Kluba študentov Kranj, člani KŠK brezplačno, ostali 2 €. Prijave na anja.kert@ksk.si do 21. 12. 2012.

26. december 2012, sredo
Filmski večer: Veliki Lebowski

20.00, prostori Kluba študentov Kranj, brezplačno za člane Kluba študentov Kranj.

28. december 2012, petek
Praznični koncert: Neomi

21.00, atrij pred Rock barom – Down Town, vstopnine ni.

13. januar 2013, nedelja
Ustvarjalne delavnice – Filcni vzorci na puloverju

18.00, prostori Kluba študentov Kranj, člani KŠK brezplačno, ostali 2 €. Prijave na anja.kert@ksk.si do 11. 1. 2013.

SOCIALA IN ZDRAVSTVO

22. december 2012, sobota
Praznična tržnica oblačil

Izmenjava bo potekala od 15.00 do 18.00 v Kranjski hiši, vstop prost.

IZOBRAŽEVANJE

22. december 2012, sobota
Kuharska delavnica – Praznična večerja

17.00, OŠ Franceta Prešerna, člani KŠK 10 €, ostali 15 €, prijave na Info točki KŠK.

22. december 2012, sobota
Božični Salzburg

Ogled predbožičnega Salzburga, Mozartove rojstne hiše, trga, vzpon na mestno trdnjavo in ogled muzeja. Cena za člane KŠK 25 €, ostali 30 €. Odhod okoli 6.00 zjutraj, prihod ob 24.00. Prijave na Info točki KŠK.

22. december 2012, sobota
Delavnica ličenja – Dnevno ličenje s poudarkom na pripravi kože (dodatni termin)

17.00–20.00, prostori Kluba študentov Kranj, člani KŠK 20 €, ostali 25 €. Prijave na Info točki KŠK.

rok: 1. januar 2013, torek
Fotografski natečaj: dijaško in študentsko življenje

Zmagovalec natečaja bo imel priložnost enomesečne razstave fotografij v prostorih info točke Kluba študentov Kranj. Vsak avtor mora posredovati 5 fotografij,

v fotografsko zgodbo morajo biti ujeti trenutki iz dijaškega in študentskega življenja.

rok: 12. februar 2013, torek
Literarni natečaj za najboljše dramsko besedilo

Avtorjem dajemo pri pisanju besedila dve omejitvi: dramsko besedilo mora biti enodejanka, v besedilu lahko nastopa največ pet oseb. Zmagovalec

natečaja prejme denarno nagrado v vrednosti 250 €, drugouvrščeni 100 €, tretjeouvrščeni pa 50 €. Zmagovalno besedilo bo v sodelovanju z avtorjem dela in kranjskim študentskim gledališkim društvom Toj to! uprizorjeno na Tednu mladih 2013.

ZAPIK

brezplačna revija
za študente
in dijake

#22

Letošnji december je nekoliko drugačen – namesto prazničnega je tokrat na meniju protestno vzdušje. »Nedolžna« nakana v Mariboru je konec novembra predramila celo Slovenijo, da se je dvignila na noge in končno začela kokodakati, kje in kaj jo boli. Stanje, v katerem smo, pač ni (samo) posledica globalne gospodarske situacije, ki jo vsi po vrsti zlorabljajo za izgovor, že odkar so odkrili termin recesija, ampak (tudi) pohlepnih, nepoštenih posameznikov na poziciji moči, ki so pogostejše opravičevali svoje zasebne interese kot upravičevali zaupanje naroda. O protestih, ki trenutno prevevajo Slovenijo, obširneje na straneh 17–21.

O retru, recikliranju in zbiranju stvari smo se v decembrskem Intervjuju pogovarjali z oblikovalko Tanjo Radež, v rubriki To je Kranj! gostimo bodočega maserja Bradleyja Wigginsa – Marka Džala, kako lahko z enim kosom oblačila ustvarimo 11 različnih izgledov, pa nam je dokazala Simona Kogovšek iz tokratne Ustvarjalnice. Da vam ne ukrademo popolnoma prazničnega vzdušja, prelistajte do strani 14 in 15 – za vas smo preizkušali, katera penina je najboljša za zadnjo noč v letu. Če ne bo prej konec sveta, seveda. Srečno in uspešno 2013!

Mojca Jagodic, odgovorna urednica
zapik@ksk.si

KAZALO

KLUBOVANJE	ŠVIC
Praznična tržnica oblačil 4	Grega Žemlja, prvi lopar Slovenije 24
Praznični koncert: Neomi 4	
KŠK razpisuje natečaj za najboljše dramsko besedilo 4	ŠTUDELO
Filmski večer: Veliki Lebowski 5	Vodič v muzeju 25
Fotografski natečaj za dijake in študente 5	
Ustvarjalna delavnica: zavijanje daril 5	USTVARJALNICA
	Simona Kogovšek: Pisano na kožo in plkOrEO 26
ZAPIKOVA ŠTAFETA	e-ZAPIK
Miki, jaz sem tvoj oče 6	Pogled skozi nova okna 27
AJDOVA POLJA	POPRAVLJAJMO VEJICE
Spisano na toplem 7	Hrvatizmi 28
INTERVJU	TED – odprta vrata navdiha 29
Tanja Radež, oblikovalka 8	ZAPIKOV FUTR
OSIŠČE	Cokoladno-bananin kruh 30
Najstarejša obrt pod Alpami 12	RECENZIJE
RAZISKUJEMO	Mumford & Sons – Babel 32
S čim bomo nazdravljali ob koncu leta? 14	Film: Atlas oblakov (Cloud Atlas, 2012) 32
TO JE KRANJ!	KULT(UR)NO
(Bodoči) maser Bradleyja Wigginsa 16	TV-serija: Downton Abbey 33
OSIŠČE	Knjiga: Vasja Badalič – Rdeča mašinerija 33
Kaj se dogaja? Gotof je! 17	TEST
Nedavni protesti po svetu 18	Kakšna je tvoja interpretacija »veselega decembra«? 35
Protesti v Kranju 20	Nagradna križanka 36
FOTOREPORTAŽA	Za luno 37
Protesti v Kranju, Ljubljani in na Jesenicah 20	Koncertni napovednik 38
KULTURŠOK	Fotogalerija 39
Kulturne odisejane po špansko 22	

Naslovnica:

Oto Žan

Odgovorna urednica:

Mojca Jagodic

zapik@ksk.si

Tehnična urednica:

Sandra Kert

Oblikovanje:

Jure Vukovič,

www.creatizem.si

Avtorji prispevkov:

Petra Ajdovec

Anja Babič

Urša Bojželj

Jan Grilc

Urška Križnar

Urša Kunstelj

Christian Pavuna

Dejan Rabič

Žan Sadar

Pina Sadar

Luka Stare

Mihael Šorli

Maja Šter

Barbara Zupanc

Žiga Žužek

Urednik fotografije:

Oto Žan

Križanka:

Mateja Novak Kukovič

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Tiskarna Littera Picta

Trženje:

trzenje@ksk.si

Naklada:

3000 izvodov

www.zapik.si

Zapik se lahko znajde tudi v
tvojem poštnem nabiralniku.
Brezplačno ga lahko naročiš na
dom prek zapik@ksk.si.

Priznana tržnica oblačil

Nezdržno se bližajo prazniki in posledično tudi letošnja praznična tržnica oblačil, ki bo potekala v **soboto, 22. decembra od 15. do 18. ure v Kranjski hiši** (Glavni trg).

Na tržnici je dobrodošel vsak, ki v svojih omarah skriva polno nedotaknjenih ali nekajkrat nošenih oblek in jih sam ne potrebuje več ali pa se jih je preprosto naveličal. Zakaj bi torej takšne obleke vrgli stran, če pa jih lahko prinesete na tržnico in jih zamenjate z novimi? **Toliko kosov, kot boste prinesli s seboj, toliko novih boste lahko odnesli nazaj domov.** Poleg oblek lahko s seboj prinesete tudi ostale **modne dodatke**, od nakita, torbic, šalov, rokavic, do elastič ali sponk za lase.

Ne bomo pozabili tudi na dobrodelno plat dogodka. Vsa prinesena oblačila in modni dodatki, ki ne bodo našli novih lastnikov, bomo **podarili v dobrodelne namene.** Po besedah organizatorke Petre Odar, ki je na tržnici sodelovala tudi lansko leto, so oblačila dobile predvsem dobrodelne organizacije Rdeči križ, Zveza prijateljev mladine Slovenije, nekaj pa so jih dobili tudi prisilci za azil. Zagotovo bodo torej tudi letos oblačila lahko prejeli tisti, ki nimajo možnosti, da bi si vsak teden v nakupoval-

nih središčih privoščili nov kos garderobe. Z mislijo na dobrodelnost dogodka prinesite s seboj predvsem nepoškodovane obleke in ostale modne dodatke, ki jih boste našli doma.

📷 Žiga Žužek

Priznani koncert: Neomi

Neomi pomeni sladko in prijetno, takšen pa bo tudi koncert, ki se nam obeta zadnji petek v letu, **28. decembra od 21h dalje, v atriju pred lokalom Down Town.** Obeta se prijeten akustični večer v družbi skupine, ki je še na začetku svoje ustvarjalne poti, saj je komaj pred letom dni izdala svoj prvenec naslovom Poglej.

Sami svojo glasbo opisujejo kot urbani pop, drugi pa pevko Sašo Vipotnik opisujejo tudi kot slovensko Norah Jones. Praznično darilo KŠK-ja, ki ga ne gre zamuditi. Vstopnine ni!

📷 Blaž Zupančič

KŠK razpisuje natečaj za najboljše dramsko besedilo

dramsko besedilo mora biti enodejanka in v besedilu lahko nastopa največ pet oseb.

Na natečaju lahko sodelujete mladi do izpolnjenega 26. leta starosti, četudi niste dijaki ali študentje. Rok za oddajo prispevkov je **12. februar 2013.** Ocenila jih bo tričlanska strokovna žirija,

ki bo ocenjevala kreativnost, slog, jezik, spretnost povezave vsebine in oblike, inovativnost, sporočilnost ter celostni umetniški vtis dramskega teksta. Razglasitev zmagovalca bo okvirno v začetku marca 2013.

Zmagovalec natečaja prejme **250 evrov**, drugouvrščeni 100 evrov, tretjevrščeni pa 50 evrov. Poleg tega bo zmagovalno besedilo v sodelovanju z avtorjem in kranjskim študentskim gledališkim društvom Toj to! **uprizorjeno na Tednu mladih 2013.**

Več informacij najdete na www.ksk.si/literarni ali elektronskem naslovu natecaj@ksk.si.

Filmski večer: Veliki Lebowski

Sezona filmskih večerov je v polnem teku, Veliki Lebowski pa je naslednji film, ki si ga bomo ogledali na KŠK-jevem platnu. V sredo, **26. decembra**, bomo v prostorih Kluba študentov Kranj s projekcijo filma začeli **ob 20. uri** in se za dve uri prepustili odštekani zgodbi o Jeffreyju Lebowskem, strastnem kegljaču, pivcu in kadilcu trave, ki ga mafijca zamenjata za milijonarja z enakim priimkom, mu urinirata po njegovi priljubljeni preprogi, Jeff pa se nato odloči poiskati maščevanje. V glavni vlogi komedije je Jeff Bridges, spremlja pa ga njegov prijatelj, nekdanji vietnamski borec, ki ga odlično odigra John Goodman (širši javnosti poznan kot Fred Flinstone). Zgodbo sta napisala brata Coen (tudi avtorja Ni prostora za starce, Fargo, Kdo je tu nor?, Pravi pogum ...), ki vselej postrežeta s številnimi neobičajnimi

in nepričakovanimi situacijami, ki gledalce nasmejijo do solz. The Big Lebowski si je visoko oceno prislužil tudi na najobjektivnejši strani za ocenjevanje filmov IMDb, kjer z 8,3 zaseda 130. mesto med najboljšimi filmi vseh časov. Ogled filma je za vse ljubitelje kakovostnih komedij skorajda obvezen, za člane Kluba študentov Kranj pa seveda **brezplačen.**

Fotografski natečaj za dijake in študente

Ljubiteljski in profesionalni fotografi, pozor! KŠK v decembru organizira fotografski natečaj na temo **življenja dijaka ali študenta.** Fotograf mora poslati pet avtorskih fotografij, ki opisujejo življenje dijaka ali študenta. **Rok za oddajo prispevkov je 1. januar 2013.**

Na natečaju lahko sodelujejo fotografi, ki imajo status dijaka ali študenta. Tričlanska strokovna žirija bo fotografije obravnavala v seriji in se ravnala po sledečih kriterijih: skladnost fotograf-

skih motivov z razpisano temo, sporočilnost, estetska vrednost in tehnična dovršenost fotografij ter inovativnost in izvirnost. Fotografije ne smejo biti sestavljene ali digitalno manipulirane. Zmagovalna zgodba in avtor bosta znana najkasneje do 11. januarja 2013 in objavljena na spletni strani KŠK. Zmagovalec bo imel priložnost **enomesečne razstave v prostorih Info točke KŠK**, stroške pa bo kril KŠK. Razpis in več informacij najdete na spletni strani KŠK.

Ustvarjalna delavnica: zavijanje daril

Če niste eden izmed tistih, ki darilo preprosto vržete v darilno vrečko, ampak se rajši **pozabavate s škarjami, lepilom in raznobarnim prazničnim papirjem**, potem se nam pridružite na ustvarjalni delavnici zavijanja daril.

Dobimo se tik pred božičnim večerom, v nedeljo, **23. de-**

cembra ob 18. uri, v prostorih KŠK. Člani KŠK-ja boste zavijali **brezplačno**, ostali pa boste za delavnico odšteli 2 evra. S seboj prinesite kupljena darila in polno vrečo prazničnega razpoloženja. Do 21. decembra pa se ne pozabite pofočkat prek elektronske pošte na naslov anja.kert@ksk.si.

Kuharska delavnica: Praznična večerja

OŠ Franceta Prešerna, 22. december ob 17h

Člani KŠK: 10 €, ostali: 15 €

Prijave na Info točki KŠK!

Božični Salzburg

22. december, odhod ob 6h iz MC Primskovo

Člani KŠK: 25 €, ostali: 30 €

Prijave na Info točki KŠK!

Miki, jaz sem tvoj oče

Spomnim se jutra, ko sem izvedel, da je George Lucas prodal svojo franšizo Star Wars. Še oči nisem dobro odprl, pa me je že zadela novica: »Ej, a veš, da je Disney za štiri milijarde dolarjev kupil Lucas Films?« Novico je podkrepilo še: »Posneli bodo sedmi del Vojne zvezd.«

Ne vem, če ste razumeli. 4 milijarde dolarjev. Številka je tako ogromna, da bi z njo lahko napolnili olimpijski bazen in dobesedno plavali v denarju. Vsak teden v letu bi bil Teden mladih.

V tistem hipu se še nisem zavedal, kaj to pomeni za najbolj znano vesoljsko sago na svetu. Nato se je skozi dan na svetovnem spletu pojavljalo vse več novic in člankov s podrobnostmi

o prodaji. Za začetek, Disney naj bi plačal polovico deleža z denarjem, drugo polovico pa s svojimi delnicami.

George Lucas, pisec vseh šestih delov in režiser le štirih, se je v pogodbi zavezal, da ne bo nikoli več posnel novega filma o Vojni zvezd. Kar pa ne pomeni, da novi lastnik ne sme posneti nadaljevanj. Disney si tako že mane roke ob napovedi novega, sedmega dela. Kaj bomo gledali, še ni znano, prav tako tudi ne, kdo ga bo režiral, in lahko samo zaupamo v Silo, da ga ne polomijo. Nemalokrat so se kakšna nadaljevanja že znašla na sramotilnem stebru kritikov, avtorji pa so si samo želeli, da bi jih čimprej pozabili. Novi lastnik želi izdati nov

del že leta 2015, nato pa vsaki dve ali tri leta še novo nadaljevanje. Ni me strah, da je Disney prevzel snemanje sedme epizode, strah me je tega, da sploh snemajo nadaljevanje. V pogodbi je še navedeno, da gospod Lucas v vsakem Disneyjevem zabaviščnem parku dobi svojo

stojnico, kjer lahko prodaja svetlobne meče in ostalo šaro iz Vojne zvezd. In če bo res prišlo do nadaljevanja, potem bo šla roba zagotovo za med.

Poleg stojnice, ki bo polnila žep Georgeu, se odpre širok repertoar možnosti tudi za zabaviščne atrakcije in nove maskote, ki bi pritegnile pozornost obiskovalcev. Miki Miška in Darth Vader bi lahko imela dvoboje s svetlobnimi meči, Pluto pa se bo zagotovo dobro razumel s prijateljem Chewbaccom.

Kot pravi novopečeni multimilijarder George, bo večino denarja daroval organizacijam, ki spodbujajo izobraževanje mladih. Ni še znano, ali bo to več organizacij ali le ena, ali bo sam ustanovil novo ali pa bo večino denarja prenesel v njegovo trenutno Edutopio. Gospod Lucas meni, da si mladi zaslužijo več in boljšo izobrazbo. Kot pravi pregovor: na mladih svet stoji.

Miki Miška in Darth Vader bi lahko imela dvoboje s svetlobnimi meči, Pluto pa se bo zagotovo dobro razumel s prijateljem Chewbaccom.

Prva epizoda Vojn zvezd, podnaslovljena Novo upanje, je izšla davnega leta 1977. Spoznali smo uporabnike temne Sile Darth Vaderja in mladega Luka, ki se je podal na misijo, da reši princeso Leio. To je bil nov mejnik v znanstveni fantastiki. Nato je tri leta kasneje ponovno udaril imperij z epizodo V in Luke Skywalker se je uril z Yodo. V epizodi VI je Darth Vader gradil novo in še močnejšo ladjo, sposobno uničevati planete, imenovano Death star. Šele šestnajst let kasneje, leta '99 je luč sveta ugledala epizoda I. Bil sem še premlad, da bi lahko šel v kino gledat vihtenje svetlobnih mečev in svetlikanje naprednih efektov. Vrnilo se je staro kopito – nov film na tri leta, in leta 2002 je prišla na dan epizoda II – Napad klonov, kjer gledamo razvoj Anakina in romanco z Padmé. Zadnji del sage, ki je izšel leta 2005, je bil podnaslovljen Maščevanje Sitha. Takrat sem bil že dovolj samosvoji, da sem ga lahko odšel gledat v kino. O zgodbi in likih nisem imel pojma, a vseeno sem bil vesel, da sem lahko na velikem platnu opazoval le delček Sile in epski dvoboj med Obijem in Anakinom.

Najprej Pixar, nato Marvel Studios in sedaj še Lucasfilm. Disney je na pohodu in njegovi šefi točno vedo, kaj hočejo. Pokrili so področja animirank, superherojev in sedaj še znanstvene fantastike. Nekje na Zemlji daleč stran pa si investitorji manejo roke v pričakovanju novih zaslužkov. Če jim bo uspelo nadaljevanje in se jim bo investicija splačala, bo pokazal le čas.

Christian Pavuna
 Žiga Žužek

Spisano na toplem

Jezni del Evrope je že odšel na ulice in počasi se jim pridružuje tudi ponižen Slovenec. Časi, ko smo državo gradili na krilih neskončne gospodarske rasti in jo v varnem objemu mame iz Bruslja veselo zadolževali, so mimo. Nekateri pozivajo k reformi kapitalizma, spet drugi bi zamenjali kar celoten sistem. Preference in ideološki pogledi na prihodnjo ureditev se seveda razlikujejo, vsem pa je jasno, da sedanji sistem potrebuje spremembe, če se želimo izvleči iz najrazličnejših balonov, zakreditiranosti, korupcije in vsesplošnega kaosa, ki smo mu priča. Kje v teh spremembah stojimo mladi?

Odraščali smo v času tranzicije in sama se še zgolj bežno spominjam družinskih izletov čez Karavanke, kjer smo otroci z velikimi očmi polnili vozičke z najrazličnejšimi sladkarijami, ki jih doma ni bilo moč najti. Nato so prišli veliki nakupovalni centri in vsesplošna zasičenost s potrošno robo je dosegla tudi

mlado deželico Slovenijo. V šole smo nosili gameboye, mobičuke smo polnili s karticami za jurja, počasi je bil že čas za lasten računalnik, motor in nenazadnje za nekaj jabolčno-tabličnega. Denar so nam dajali starši ali pa država v obliki štipendij, tako da si je bilo ob številnih posedanjih ob kavi in z nekaj urami študentskega dela poleti moč privoščiti tudi kakšen sila spodoben dopust pod vročim soncem.

Naj mi tisti, ki zaradi težkih gmotnih razmer že od nekdaj varčujejo in pridno delajo, odpustijo sledeče posploševanje, a mlademu Slovencu še ni bilo nikoli težko. Velik del krivde nosijo starši, ki pod sloganom »moj otrok že ne bo prikrajšan« vzgajajo generacijo nesamostojnih razvajencev. Množični mediji preko najrazličnejših kanalov mladim servirajo, kaj vse potrebujemo, da bomo popularni, v koraku s časom in boljši od ostalih. Že samo, če prižgemo kapitalistično trobilo, imenovano MTV, nam je jasno, da gre za materializem, denar, velike hiše in vprašljive moralne vrednote. Mladi se s takimi zgledi lahko hitro identificiramo in jih nato s pomočjo staršev skušamo tudi posnemati. V duhu postsocialistične države se želje o hišah z bazeni sicer hitro razblinijo, še vedno pa jih zamenjajo finančno manj zajetni (a še vedno spodobni) priboljški, ki jih subvencionirajo prijazni roditelji. Potomstvu pač ne sme nič manjkati.

Težava nastane, ko nastopi kriza. Družinski proračun se manjša, država zapira pipo, a umetno ustvarjene potrebe še vedno ostajajo. Starlete v resničnostnih šovih še vedno počitnikujejo v luksuznih letoviščih, raperji imajo še vedno v zlato odete zobe, mladi Slovenec pa se vedno bolj zaveda, da mu dosežen standard počasi pada. Morda pa bi doštudiral, šel v službo, mastno zaslužil in si kupil tisto presneto hišo z

bazenom. Pa tudi to ni enostavno – šolnine že kukajo izza vogala, službe so zafurale menedžerske elite ali pa so nam pobegnile na hitro rastoče trge, pred hišo z bazenom pa je treba najprej najti neko luknjo, imenovano tudi enosobno stanovanje, in jo nekaj desetletij odplačevati. In težko je potem mlademu Slovencu, vajenemu lagodnega življenja pod starševskim okriljem, stati na lastnih nogah. Lažje je s tal splezati na zeleno vejo, ker človeka žene upanje po boljšem življenju in svetlejši prihodnosti. Lažje je, če vidimo to vejo in začnemo plezati, kot pa z veje skočiti na trdna in umazana tla, si obenem zlomiti kakšno okončino in se na tleh bridko spominjati, kako lep je bil razgled z vrha šelesteče zelene veje. Težje je, ko ni perspektive, ko je vse brezveze. Pravijo, da bomo generacija, ki bo živela slabše od svojih staršev.

Naj mi tisti, ki zaradi težkih gmotnih razmer že od nekdaj varčujejo in pridno delajo, odpustijo sledeče posploševanje, a mlademu Slovencu še ni bilo nikoli zares težko.

Kaj naj stori sedaj tak mlad, zdrav in vsaj nekoliko izobražen človek? Bo šel na ulico? Se nam sploh še da na ulice? Ni bolj enostavno ždeti doma na toplem, gledati televizijo in se zraven bebavo hahljati? Aktualni sistem je ustvaril čredo idiotov, ki so podlegali zvijačam, ki obstajajo že od časa Rimljanov – slavni sistem kruha in iger. Igramo se zaenkrat še, a kruha očitno že zmanjkuje, kar dokazujejo grozljive zgodbe o lačnih slovenskih otrocih. O naših mlajših bratih in sestrah, če si sposodim terminologijo izza prižnice.

Tudi mladi bomo morali stopiti iz vate in razmisliti, kakšno prihodnost si želimo. Če bomo tihi, nam jo bodo spisali sivolasi gospodje. Kdor molči, pritrdi.

Lepe praznike.

Petra Ajdovec

Tanja Radež oblikovalka

»Ne moreš funkcionirati v sedanjosti, če nimaš nekega odnosa do preteklosti. Spomin je vse, spomin se zapisuje v vonjih, v tem, katere knjige prebereš, katere junake si srečal in če živiš s tem zavedanjem, če to razumeš, si lahko veliko bolj ustvarjalen, imaš veliko širši pogled na svet.«

»Kot ustvarjalec česar koli novega si močnejši, če imaš tudi zavedanje preteklosti.«

»Se dobiva v mojem zbiralskem gnezdecu,« mi je po elektronski pošti napisala pred intervjujem. Zbiralsko gnezdece je njen ustvarjalni studio, v katerem ustvarja celostne podobe mnogih predstav in festivalov, oblikuje knjige, rokovnike, ilustracije, zahvale, šolska spričevala, ambiente, oblačila in še in še. Tanja Radež je leta 1996 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in na področju grafičnega oblikovanja in notranje opreme deluje že dobri dve desetletji. Več kot deset let sodeluje s Prešernovim gledališčem Kranj in Tednom slovenske drame, med njenimi naročniki sta tudi Znanstvenoraziskovalni center SAZU in Zavod Bunker ter številne skupine s področja sodobne gledališke umetnosti (Fičo Balet, Fourklor, sodobnoplesna platforma Gibanica, Kulturni anticiklon). Od drugih se, kot pravi, loči po močni ljubezni do polpretekle zgodovine, ki se ustvarjalno odraža v njenem zbiranju stvari in sedemletnem pisanju kolumn z naslovom *Ostalgije za revijo Ambient*. S Tanjo sva se pogovarjali o ustvarjanju, preteklosti, (n)ostalgiji in njenem pogledu na svet.

Znani ste predvsem po ustvarjanju celostnih podob mnogih festivalov in predstav. Katerih?

Najpomembnejši festival, na katerem delam že 14 let, je Mladi levi. To je festival, ki se dogaja konec avgusta v Ljubljani in v njem res izkažem vso svojo pripadnost in nisem samo oblikovalka, ampak tudi kaj več. Zadnja leta vedno naredim kakšen projekt prav za ta festival.

Kakšne projekte pa?

Vsako leto naredim kaj drugega, eden od projektov se je na primer imenoval Moja bivša majica, v katerem smo zbrali okrog 1000 starih majic in jih predelali, pretiskali in dali v ponovno uporabo. Drug projekt je bil Deklice in dečki, to je bila velika razstava, kjer sem obdelala otroški odnos do zbiranja. Deklice moje generacije smo zbiralale prtičke, dečki pa albume. Tako sem naredila deset ogromnih grafik iz starih albumov in prtičkov. Letos smo pa naredili en lokal, ki se je imenoval Tu in tam. To je bila taka začasna restavracija, ki je delala samo 10 dni in je bazirala na nekem starem avtobusu. Posvečena je bila predstavi, ki se je imenovala Was ist Maribor in je govorila o propadu tovarne Tam. Vse je bilo lepo povezano ... skozi projekte se vedno poskušam navezati na aktualno temo določenega festivala.

Ste se v kakšni od svojih raznovrstnih področij ustvarjanja našli bolj kot v drugih?

V našem poklicu dostikrat ljudje rečejo: »To delam za denar, to pa za dušo.« Pri meni tega ni. Vse delam zelo enakovredno, to je tudi neka iskrenost skozi leta do naročnikov in sreča, da imam v glavnem naročnike, pri katerih me tema zanima. Na primer, sedaj že nekaj časa delam na nekem manjšem projektu za nevrologe na kliničnem centru in me ta tema možganov res zanima

in na to lahko dobim neke nove informacije. Kot oblikovalec imaš možnost, da se v vsaki temi lahko najdeš, tudi če ni čisto tvoja.

Z Darkom Miladinovićem in Alešem Bratino ste pred leti zasnovali Nostalgijo, prvi lokal s premišljeno zaokroženo celostno podobo pri nas, ki je bil nekakšen mini muzej preteklosti. Kakšna je njegova zgodba?

Lastniki so ga zaprli, poskušala sem preveriti zakaj, ampak sem od vsakega dobila drug podatek. To je bila zame ena izjemna izkušnja tega, da nič ni večno. Takrat sem mislila, da ene stvari narediš in ostanejo za vedno, ampak ne, vsaka stvar se lahko razsuje. Živim pa v upanju, da se bo kdaj kakšna Nostalgija še kje pojavila (smeh).

Kakšen pa je bil ta lokal?

Lastnost tega lokala je bila to, da je bil popolna fikcija, kot je nek roman ali literatura fikcija realnosti ... nihče ni imel doma tako, kot je bilo v tem lokalu. Vse je bilo izmišljeno, bila je namišljena realnost nekega časa. Vračala se je v polpreteklost, a to se je zgodilo zelo zgodaj, vmes ni bilo nobene distance. Ljudje so se takrat tam lepo počutili, niso pa tega še mogli vrednotiti, ker je bilo še prezgodaj.

Sami vsakodnevno raziskujete to polpreteklo zgodovino, zadnjih sedem let ste ustvarjali kolumne z naslovom Ostalgije za revijo Ambient. Zakaj naslov Ostalgije?

Jaz sem blazno lepe odgovore na svoja vprašanja in na to, kar me zanima, našla v Berlinu. Tam se nas veliko od tukaj počuti

zelo domače in tam sem tudi našla besedo »ostalgije«; to je njihova beseda za nostalgijo za vzhodom (Ost = nem. vzhod, ostalgie). Besedo ostalgie sem vzela, si jo sposodila in poslovenila v ostalgijo. Pri nas naj bi to pomenilo tisto, kar ostane. Sama beseda nostalgija namreč ne zajema točno tega, kar jaz delam in kar bi rada sporočila s svojim ustvarjanjem.

Jaz nisem nikoli reciklirala iz pomanjkanja, ampak iz nekega etičnega vidika. Že zelo dolgo živim te vrednote, ki sedaj postajajo popularne

Kaj vam pomeni preteklost, zakaj se ves čas vračate nazaj?

Ne moreš funkcionirati v sedanjosti, če nimaš nekega odnosa do preteklosti. Spomin je vse, spomin se zapisuje v vonjih, v tem, katere knjige prebereš, katere junake si srečal in če živiš s tem zavedanjem, če to razumeš, si lahko veliko bolj ustvarjalen, imaš veliko širši pogled na svet. Kot ustvarjalec česar koli novega si močnejši, če imaš tudi zavedanje preteklosti.

Glede na to, da je danes zelo popularen »retro«, kjer se navezujemo na preteklost, menite, da se bomo slej ko prej zopet obrnili v prihodnost in ustvarili kaj popolnoma novega, svežega, brez navezovanja na preteklost?

Zna se zgoditi, da bo to obdobje zelo zelo dolgo prehodno obdobje. Jaz imam na primer prijatelja v Beogradu, kjer je že

dvajset let popolna revščina in razlagali so mi, kako tam izgleda umetnost. Oni so mojstri recikliranja, reciklirajo na vse možne načine. Jaz tega nikoli nisem počela iz pomanjkanja, ampak iz nekega etičnega vidika. Že zelo dolgo živim te vrednote, ki sedaj postajajo popularne. Če si iskren v tem, to funkcionira.

Sami ustvarjate tudi zbirateljske kose – rokovnike. Ste ustvarili tudi kakšne druge zbirateljske kose?

Ja. Letos maja sem imela v Mariboru veliko pregledno razstavo za 20 let, ki sem jo imenovala Zbirka zbirk. Zakaj ta naslov ... Potrebovala sem nek koncept in pri meni v bistvu mnoge stvari, ki jih delam skozi leta, ko delam pri istih naročnikih, postanejo tudi zbirke. Rokovnikov bo letos devet, plakatov za Mlade leve 14, zvezkov je deset in na razstavi sem pokazala vse narejeno skozi življenje, kar funkcionira kot zbirka.

Ste pa tudi strastna zbirateljica, kaj vse zbirate?

Nisem tako strastna zbirateljica. Tukaj je velika razlika med ženskami in moškimi. Moški zbirajo sistematično, vse vedo o stvareh, ženske pa zbiramo popolnoma intuitivno in meni se zaradi tega doma delajo take majhne zbirke. Najdem tri enake stvari oziroma stvari iz iste družine in kmalu se mi naredi cel kup nekaj malih zbirkic. Stvari vedno hočem reducirati in si rečem, sedaj pa zbiram samo to in to, ampak se zbirke še vedno nabirajo (smeh). Sicer pa jaz zbiram bolj navdih za svoje delo. Večinoma zbiram stvari iz obdobja po drugi svetovni vojni, največ pa iz 60-ih, 70-ih let.

Po katerem kriteriju pa izbirate stvari, vredne prostora v svoji zbirki?

Točno, to je zelo zanimivo vprašanje. Ti kriteriji, to je taka poezija. Ko je človek zbiratelj, potem išče svoje sorodne duše in je zelo lepo, ko imaš par sorodnih duš in imajo te sorodne duše vedno isti okus, iste stvari so nam všeč. Dostikrat je tudi kakšna stvar, ki ti ni všeč in ti je grozna, ampak jo potem začneš razumeti in ti postane všeč. Moja zadnja teorija govori o zbiranju zbirateljev,

torej zbiranju sorodnih duš. Mogoče je lepo, če poznaš čim več ljudi, ki nekaj zbirajo, pa je to že dovolj.

Sicer ste oblikovalka vizualnih komunikacij. Kaj vse vsebuje ta pojem, »oblikovanje vizualnih komunikacij«?

Nekdaj je bilo v pojem oblikovanje vizualnih komunikacij zajeto vse, kar je na papirju, sedaj se je pridružil še internet. En del mojega delovanja je tudi operiranje s predmeti, temu rečem vizualno pripovedovanje zgodb. Gre za to, da poskušaš nekemu pojavu dati vizualno obliko. Meni so zelo pri srcu knjige in sem vesela, da lahko sodelujem tudi pri njihovem nastajanju. Zelo mi je pri srcu na primer Državljanski dnevnik, ki sem ga ustvarila lansko leto in je zasnovan kot koledar – ima 365 dni –, v njem pa zbiraš dobra dela, ki si jih kdaj naredil.

Kot ustvarjalka ste preizkusili že mnogo področij. Kaj je tisto, česar še niste uspeli, pa veste, da slej ko prej boste?

Življenje se mi je noro oplemenitilo v trenutku, ko sem začela pisati. Zelo veliko berem, ne gledam televizije, je niti nimam in je nočem imeti, ta čas pa potem vlagam v branje. V nekem trenutku sem začela pisati in ugotovila, da me to popolnoma osrečuje in da je to super. Problem pri meni pa je, da ne znam pisati izmišljenih stvari, pišem lahko samo stvari, ki so se res zgodile. Želim si, da bi si enkrat upala napisati nekaj, kar bi si izmislila, knjigo, zgodbo ali kaj podobnega. To bi me res zanimalo.

Maja Šter

Aleksandra Vajd, Jože Suhadolnik, osebni arhiv

Prostitucija v Sloveniji

Najstarejša obrt pod Alpami

Prostitucija si je s svojo vztrajno prisotnostjo skozi človeško zgodovino prisvojila sloves najstarejše obrti. Enako aktivna ostaja tudi v 21. stoletju. Čeprav jo najpogosteje povezujemo z državami tretjega sveta, urejenimi spremljevalkami premožnih poslovnežev ali rdečimi ulicami Amsterdama, je prodajanje spolnih uslug razvito in prisotno tudi v domačem okolju. Zaziramo se v slovensko tržišče prostitucije in izprašujemo njene oblike, izkušnje in razširjenost.

Čeprav je v Sloveniji prostitucija dekriminalizirana, ostaja pogosto nevidna. Statistike so tako nenatančne in zavajajoče. Po podatkih mednarodne fundacije Tampep naj bi bilo v Sloveniji približno 3000 prostitutk in prostitutov. V Sloveniji so razširjene predvsem tri veje prostitucije. **Ulična prostitucija** ponuja prodajanje spolnih uslug v naravi, avtomobilih, na odročnih ulicah ali v zapuščenih stavbah. Zaradi vprašljive varnosti in higiensko-zdravstvenih pomislekov jo danes vse pogosteje nadomešča **stanovanjska prostitucija**. Nemara najbolj razširjena oblika prostitucije v slovenskem okolju, poznana tudi pod nazivom »mobilna prostitucija«, ponuja seksualne storitve preko spletnih portalov in oglasnikov. V rubrikah o zasebnih stikih se vsak dan kopičijo sveži oglasi, ki potencialne stranke pozivajo k srečanju v zasebnih stanovanjih. Močno prisotna oblika prostitucije pa je tudi **prodajanje seksualnih uslug v nočnih barih**. Slednja je v preteklosti zbujala nemalo polemik v javnosti, saj jo pogosto povezujemo z organiziranim kriminalom, ki v svoje mreže vpenja dekleta, prisilno vključena v tovrstne aktivnosti. **V poročilu o človekovih pravicah v Sloveniji ameriško zunanje ministrstvo navaja, da naj bi bilo v državi približno 80 barov in klubov, ki so povezani s prostitucijo, slovenska policija pa številko ocenjuje na nekaj deset klubov.**

Prostovoljna prostitucija in prodajalka druženja Marina

Prostitucija je lahko le malokrat opredeljena kot prostovoljna, saj se v ozadju skrivajo vzgibi, ki se s prostovoljstvom skladajo le stežka. Izraz prostovoljna prostitucija se formalno nanaša predvsem na situacije, v katerih se prostitutke in prostituti brez neposredne prisile izberejo svojo dejavnost. Njihova motivacija je navadno zakoreninjena v želji po hitrem in zajetnem zaslužku, ki jim bo omogočilo uresničitev višjega življenjskega cilja.

Na enem od spletnih oglasnikov se oglašuje tudi **petindvajsetletna Marina**, ki jo zaradi izražene želje po anonimnosti

navajamo z izmišljenim imenom. Po telefonu nam zaupa svojo izkušnjo. »Sama se ne označujem za prostitutko,« trdi študentka naravoslovne smeri, ki je prepričana, da »se moraš s tem ukvarjati dalj časa in biti v stanju, ko misliš, da drugače do zaslužka v življenju ne moreš priti.«

Pod opisom oglasa »Druženje« ponuja druženje urejenim in premožnim gospodom, s katerimi pa se pred srečanjem v živo pogovarja prek elektronske pošte. »Rada preverim, če misli resno in ni kakšen težak,« razloži svojo politiko dela. S strankami se sestaja v svojem stanovanju v okolici Ljubljane, kjer poleg pogovora (da, mnogim manjka prav tega) ponuja tudi spolne odnose. Za slednje sta pogoj višje plačilo in uporaba zaščite; Marina je namreč odločena, da v nobenem primeru ne bo tvegala svojega osebnega zdravja. Priznava, da na spolne odnose pristane le, če ji je oseba simpatična. Prav tako se otepa strank, ki bi si želele perverzних igr. Ima nekaj rednih strank, nerada pa sprejema veliko novih, saj ne želi, da bi jo kdo prepoznal in razkrinkal.

Svojega početja ne vidi kot spornega, zaradi družbene stigmatizacije pa si ne želi, da bi za njeno študentsko delo izvedela okolica. »Starši mislijo, da kelnarim. Nihče ne posumi v kaj takega, saj si navkljub temu, da kar precej zaslužim, ne kupujem luksuznih

stvari in ne zapravljam po nepotrebnem; tako da se niti na zunanji ne vidi, da bi veliko zaslužila.« Cen svojih uslug ne želi razkriti, pove pa, da mesečno zasluži okoli štiri tisoč evrov dohodka. Dela predvsem ob večerih in vikendih, ko je študijsko delo ne bremeni.

Marina se s »prodajanjem druženja«, kot prostitucijo poimenuje sama, ukvarja približno pol leta, v najstarejši obrti pa ne želi ostati dlje časa. Želi si namreč družine in že razmišlja o dnevu, ko bo svojo dejavnost popolnoma opustila. Pravi, da je to pogojeno z redno zaposlitvijo in resnim partnerjem.

A zgodbe za spletnimi oglasi še zdaleč niso vedno primerljive z nedolžnimi izkušnjami Marine. Čeprav so pozivi spisani v prvi osebi, ni redko, da vsebino krojijo zvodniki, ki (po večini) dekleta silijo v prodajanje lastnega telesa za izdatno provizijo. **Dekriminalizaciji navkljub je pomembno ozaveščenje, da posamezniki, ki oglašujejo svoje storitve preko oglasnikov, nimajo zagotovljene osnovne varnosti pri delu ali pomoči v primeru fizičnega nasilja, ustrahovanja ali drugih neprijetnih situacij, v katere treščijo ob svojem delu.** Te, po statistikah in po izkušnjah, niso neredke.

Človeška telesa na tržišču dobrin

Negativne dimenzije nenadzorovanih oblik prostitucije so še bolj kričeče v primeru trgovine z ljudmi. Čeprav je trgovina z ljudmi vpeta v različne definicijske okvire in zaobjema različne oblike prodajanja ljudi za prisilno delo, se izraz najpogosteje nanaša na trgovino z ženskami in otroki z namenom spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja. Trgovanje z ljudmi se tako postavlja kot novodobno suženjstvo – človeška telesa krožijo na tržišču kot dobrine brez ozira na osnovne človeške pravice.

Katjuša Popović iz društva Ključ, centra za boj proti trgovini z ljudmi, pojasnjuje, da v Sloveniji obstaja veliko različnih oblik izkoriščanja, ki so del te trgovine. Izpostavlja predvsem izkoriščanje tujk in slovenskih državljanek za prisilno prostitucijo in prisilne poroke mladoletnih deklic proti plačilu. Kot javno odmeven primer omenja prisilne poroke mladoletnih Romkinj in slabo delo strokovne službe, ki se ne sooča s tovrst-

nimi težavami. Hkrati dodaja, da je »letošnje leto zaznamovalo veliko število tujih državljanek, ki prihajajo v Slovenijo z delovnim dovoljenjem za delo plesalke, kasneje pa se izkaže, da jih v nočnih lokalih izkoristijo za prisilno prostitucijo.«

Katjuša Popović dodaja, da je žrtve trgovine z ljudmi težko doseči, saj se le redko izpostavijo same. »Žrtve skoraj nikoli ne pokličejo same na naš svetovalni telefon. V enajstih letih delovanja se je to morda zgodilo le trikrat.« V njihovem imenu oziroma brez njihovega vedenja tako društvo kontaktirajo tretje osebe – »ljudje, ki so ozaveščeni o trgovini z ljudmi, ki jo prepoznajo ali pa se jim zdi, da je tisto, kar vidijo, trgovina z ljudmi.«

Ko stopijo v stik z žrtvami trgovine z ljudmi, jim sprva pomagajo tako, da poskrbijo za primerno namestitev in jim zagotovijo osnovne življenjske

dobrine, zdravniško in psihološko oskrbo, pravno svetovanje in potrebno varovanje. **Ključni proces pri pomoči žrtvam pa je predvsem (re)integracija. Žrtve trgovine z ljudmi so namreč izpostavljene številnim psihološkim travmam, ki otežujejo njihove medosebne stike, zaradi socialne ogroženosti in pogoste odsotnosti osnovne izobrazbe pa se težko vključijo v družbo.**

Trgovanje z ljudmi se tako postavlja kot novodobno suženjstvo – človeška telesa krožijo na tržišču kot dobrine brez ozira na osnovne človeške pravice.

Program reintegracije, ki ga ponuja društvo Ključ, je namenjen slovenskim državljanom in državljanekam, ki jim pomagajo pri vrnitvi v že znano okolje, medtem ko je tujce potrebno integrirati v zanje novo slovensko okolje. »Običajno začnemo z intenzivnim učenjem slovenskega jezika, tako pri reintegraciji kot integraciji pa iščemo vire moči vsakega posameznika in ugotavljamo, kakšna je bila socialna mreža pred izkušnjo.« Katjuša Popović dodaja, da žrtvam hkrati pomagajo pri navezovanju stikov z družino ali nekdanjimi prijatelji, ki lahko pozitivno vplivajo na življenje posameznikov. Ker je vsaka izkušnja drugačna, je pomembno, da se vsako žrtev obravnava individualno z osebnim načrtom šolanja, iskanja zaposlitve in drugimi družabnimi dejavnostmi, »ki lahko pozitivno vplivajo na njen napredek.«

Poleg društva Ključ ozaveščanje o prostituciji vse pogosteje spodbujajo različne državne iniciative in druge nevladne organizacije, ki se zavedajo, da je detabuizacija prostitucije ključna pri zaščiti žrtv ter zagotavljanju zdravstveno-varnostnih pogojev za prostovoljne prostitutke in prostitute.

Anja Babič in Pina Sadar

iStock

Iščemo najboljšo penino

S čim bomo nazdravljali ob koncu leta?

Tudi v Zapiku se ne moremo izogniti veselemu decembru in vsemu, kar pride z njim. Ena bolj prijetnih stvari, ki spada jo k decembrskemu in še posebej novoletnemu vzdušju, je vsekakor penina. Gotovo bi sicer ob praznovanju novega leta najbolj prijal pristni francoski šampanjec, a ker z našimi preizkušnjami gledamo predvsem na študentske žepe, smo se osredotočili na slovenske penine.

Čeprav tudi slovenskim peninam v pogovoru največkrat rečemo kar šampanjec, to ni pravilen izraz. Šampanjec je namreč zaščiteno ime za penine, ki so narejene v francoski pokrajini Šampanja. Peneča vina so pridelana po šampanjski oz. tradicionalni (klasični) metodi ali po charmat (tankovski) metodi. Glede na to, da je šampanjska metoda zaščitena, peneča vina, ki so bila pridelana izven francoske pokrajine Šampanje, na oznaki ne smejo nositi imena »méthode champenoise«, temveč »klasična metoda«.

Cecilia

Goriška brda, 12,5 % alkohola, letnik 2010
cena: 6,06 €

Začeli smo z najbolj zahodno slovensko vinorodno pokrajino, torej z Goriškimi brdi. Cecilia je **suho peneče vino**, nežne, a rahlo pekoče cvetice s prijetno kislino in polnega okusa, v katerem se skriva bogastvo briške zemlje in sonca. Prvi vtis ob pogledu na steklenico nas je sicer nekoliko zavedel, saj je obetal manj, kot smo pozneje okusili. Nekaterim je steklenica predstavljala asociacijo na morje. Penina je bila po splošnem vtisu **zelo okusna in nas je prijetno presenetila**.

Marmorna penina

Vina Kras, 13 % alkohola, letnik 2009
Cena: 7,19 €

Z Marmorno penino smo se prestavili nekoliko bolj vzhodno, na Kras. Okušali smo **kakovostno peneče belo polsuho vino, pridelano po metodi charmat** iz sort vitovska, malvazija in chardonnay. Vino ima plemenito, zrelo aromo, nežne mehurčke in sadni okus. Namenjen je za aperitiv, paše pa k svežim, preprostim sladlicam. Žal pri okušanju **sadnega okusa nismo prepoznali**, penina je bila nekoliko **bleda, preveč blagega okusa** in je razočarala. Celo do te mere, da so se na ocenjevalnem listu znašla gesla, ki so bila v času preizkušanja prisotna na vseslovenskih protestih. Drugi so z nekoliko blažjim govorom ocenili le, da je bila penina težka za pitje.

Zapikova ekipa je tokrat preizkusila različne penine iz naših vinorodnih pokrajin. Pri najboljšem sosedu smo kupili pet penin in se z malo predhodnega izobraževanja lotili degustacije. Ocenno smo razdelili na štiri kategorije: **okus, vonj, penjenje in iskrenje**. Zadnja dva smo nato združili in jih interno poimenovali kar mehurčkavost. Za končno oceno je bil **okus vreden 40 odstotkov, vonj 30 odstotkov, penjenje in iskrenje pa sta prav tako doprinesla 30 odstotkov**.

Desirée

Bizeljsko, Istenič, 12 % alkohola. Letnik neznan.
Cena: 8,99 €

Sledil je preskok v vinorodne pokrajine vzhodne Slovenije, najprej na Bizeljsko. Desirée je ena najbolj prodajanih Isteničevih penin. Ta aromatizirana pijača na osnovi penečega vina je polnega okusa, poseben poudarek pa ji daje **naravna breskvina aroma**. Penino se ponudi zelo hladno k sadnim sladlicam ali kot samostojen kozarec. Penina je polsuha. Za razliko od prejšnje preizkušanke je Desirée **navdušila z vsemi svojimi atributi**, že takoj na začetku s svojim vonjem, v katerem se je bohotila breskev. Tudi okus je bil navdušujoč, celotno izkušnjo pa najbolje opiše tale izjava novinarke: **"Ob vsakem požirku te opomni, da piješ nekaj dobrega."**

Brut

Jeruzalem Ormož, 12,5 % alkohola. Letnik neznan.
Cena: 7,77 €

Gremo še malo bolj vzhodno, na vrsti je penina iz Ormoža. Penina je pridelana iz popolnoma zrelega grozdja sort chardonnay in beli pinot, odlikujejo pa jo lahkotnost, svežina in igrivost. Postreže se kot aperitiv ali kot osvežitev ob vročih poletnih dneh. Pri Brutu smo ostali nekako ravnodušni, saj penina **ni razočarala, prav navdušeni pa tudi nismo bili**. Kot izgleda, je Desirée pustila predober vtis, ki ga Brut enostavno ni mogel preseči. Vseeno pa je treba poudariti, da nam je bil še vedno veliko bolj všeč od Marmorne penine s Krasa. Lahko bi rekli, da se uvršča v **zlato sredino**.

Srebrna radgonska penina

Radgonske Gorice, 11,5 % alkohola. Letnik neznan.
Cena: 6,89 €

Za konec seveda nismo mogli mimo penine, ki je ena izmed **najbolj prodajanih vrst penine** v Sloveniji in najbolj pogosta izbira penine, predvsem za novoletne praznike. Srebrna radgonska je kakovostno naravno peneče polsuho vino s kontroliranim poreklom. Kot Marmorna penina, je tudi ta **pridelana po metodi charmat**. Penina ni razočarala in je vsekakor dokazala, zakaj je tako visoko pri prodajnih številkah, a splošni vtis ni kazal na to, da bi se lahko zavihtela na prvo mesto. Mogoče smo je že nekoliko preveč navajeni in včasih je dobro poiskati alternative. Vseeno je del ekipe še vedno trdil, da bo prav ta penina še vedno na njihovem seznamu. **Penina je dobra, tega ne moremo zanikati**.

	Cecilia	Marmorna penina	Desirée	Brut Jeruzalem Ormož	Srebrna radgonska penina
okus (40 %)	3,64	2,25	4,65	2,92	3,55
vonj (30 %)	3,45	2,24	4,52	3,1	3,58
penjenje in iskrenje (30 %)	3,87	2,67	3,9	3,12	3,96
SKUPAJ	3,652	2,373	4,386	3,034	3,682

Številke niso presenetile in potrdile vse špekulacije. Najbolj je razočarala Marmorna penina, ki se je uvrstila na zadnje mesto. Zlata sredina je tokrat ušla Brutu, ki zaseda nevhvaležno četrto mesto. Na najnižjo stopničko zmagovalnega odra smo postavili Cecilio, naslov podprvaka pa je s skoraj minimalno prednostjo

osvojila Srebrna radgonska penina. Dvomo o zmagovalcu že ob koncu preizkušanja ni bilo, saj smo prepričljivo in enoglasno okronali Desirée. Pa na zdravje!

(Bodoči) maser Bradleya Wigginsa

December ni najljubši mesec kolesarjev, saj na bicikel ne moreš enostavno namestiti zimskih gum in se odpeljati na turo. Prav zato smo lahko v Kranju ujeli Marka Džala, ki je svojo poklicno pot našel v maserstvu. Pa ne katerem koli – Marko je bil v sezoni 2012 maser profesionalne kolesarske ekipe Argos-Shimano z Nizozemske, v prihajajoči sezoni pa se seli k britanski ekipi Sky, za katero vozi tudi svetovni prvak Bradley Wiggins.

Posebno poglavje so velike dirke, občutek na teh je neopisljiv: »Še pred letom si gledal Contadorja po televiziji, zdaj pa je pol metra stran od tebe.« Delo v ekipi, kakršna je Argos-Shimano, je drugačno kot v Savi – kot bi vse skupaj pomnožil z deset. Delo v taki ekipi mu je prineslo tudi veliko izkušenj in novega znanja. »Veliko se naučiš, če si tega želiš.« Delo je garaško in terja celega človeka, časa zase nimajo veliko. Če pa je že čas, zmanjka energije. Zato tudi po dolgih dirkah ni posebnih proslavljanj. Na vprašanje, če se na koncu kaj poveselijo, odgovori: »A to misliš, ko greš domov? Je sicer kakšna uradna žurka, ampak večinoma si predvsem želimo iti domov, ker si tam že cel mesec.«

Ne moremo se izogniti dopingu, ki je v javnosti postal skorajda sinonim za kolesarstvo. Prav dogajanje okrog verjetno najbolj znanega kolesarja na svetu, Lancea Armstronga, po Markovem mnenju »uničuje ta šport«, saj gre predvsem za blatenje (nekdanjih) kolesarjev, veliko manj pa za preprečevanje dopinga v prihodnosti. Kljub temu se mu zdi, da je **danes kolesarstvo veliko bolj čisto, kot je bilo pred leti**, kar kažejo tudi časi na določenih trasah, ki so slabši, kot so bili pred nekaj leti.

Letošnja sezona, ki jo je skoraj celo preživel v tujini, mu je zaradi dolge odsotnosti spremenila tudi pogled na svet, predvsem pa na domovino. Pravijo, da je najlepša stvar v Ljubljani tabla za Kranj, on pa pravi, da je najlepša stvar v Italiji tabla za Slovenijo. Čeprav Nizozemska ni daleč od Slovenije, je članom ekipe s težavo pojasnjeval, kje je Slovenija in kaj se z njo dogaja. Kot pravi, je bil »še po šestih mesecih v ekipi Slovak, doma tam nekje zraven Romunije«.

✍ Dejan Rabič
📷 Victor Segui

Marko je nekdanji vaterpolist in s kolesarstvom ni imel nikakršnih izkušenj, poznal je Armstronga in Ullricha, to pa je tudi vse. **Tečaj masaže je najprej opravil bolj iz radovednosti.** Še kot študent strojništva je delal v enem izmed kranjskih fitness centrov, masiral je tudi nogometaše Triglava in Šenčurja. Potem ga je Gašper Švab iz Kolesarskega kluba Sava povabil, da se jim pridruži na nekaj dirkah in to ga je pripeljalo do kolesarstva. Pravi, da je bilo drugače, kot poteka običajno delo maserja, če ne drugače že zaradi stalnega spreminjanja okolja in tako ga je potegnilo. Stična točka maserjev, pa tudi ostalih udeležencev pri kolesarstvu, je ljubezen do tega športa. Večina jih je nekdanjih kolesarjev ali vsaj na nek način od nekdanj povezanih s kolesarjenjem, tako da ga včasih »čudno gledajo«, ker je njegova zgodba drugačna.

Četrtega januarja se bo pridružil novi ekipi na Mallorci. Pravi, da mora tudi med premorem masirati, saj morajo prav tako kot kolesarji, trenirati tudi maserji, da ne izgubijo občutka. Na vprašanje, ali se masaža različnih športnikov razlikuje, je odvrnil, da so »različne vsake noge, vsak hrbet«. Pri kolesarjih se sicer **osredotočajo predvsem na regeneracijo celotnih nog in na sanacijo mikro poškodb, ki se lahko zgodijo že pri hoji po stopnicah in za običajnega človeka niso nič posebnega, vendar pa se »poznajo pri vzponu na Alp d'Huez«.**

V ekipi je več maserjev, odvisno od dirke. Večinoma so bili trije, na večjih dirkah, kakršna je Tour de France ali Giro d'Italia, pa pet, ker je tam delo toliko bolj obsežno. **Maserji tam niso zgolj zaradi masaže – te je mogoče po tri ure na dan po dirki –, ampak poskrbijo še za vse ostalo, od hrane in pijače do sob kolesarjev.** Poskrbeti morajo za vse, tako da »kolesarji tam samo kolesarijo«. Večino časa so na poti, po različnih tekmah – vsak dan v drugem kraju in drugem hotelu.

Kaj se dogaja? Gotof je!

3. decembra je bila Ljubljana shizofreno mesto. Na Prešernovem trgu je več tisoč ljudi prišlo gledat prižig novoletnih lučk in vzdušje je bilo praznično. Sto metrov stran, na Kongresnem trgu, je več tisoč ljudi prišlo protestirat proti nadaljevanju stanja, v katerem se je znašla država. Razlika v vzdušju in scenografiji ne bi mogla biti večja.

S Kongresnega trga so protestniki krenili na pohod. Medtem ko so radovedni stanovalci okoliških blokov viseli na oknih in opazovali še nikoli prej viden fenomen, se je kolona 2000 ljudi valila po ljubljanskih ulicah in ob glasnih vzklikih »Ne bomo plačali vaše krize!« zablokirala promet. Vozniki, ki so za nekaj minut ostali ujeti sredi teh ulic, so v glavnem z nasmehi in trobljenjem izkazovali strinjanje s protestniki. Na vsaki ulici se je kdo pridružil. Na Prešernovem trgu se je kolona ustavila. Množica ljudi, ki so jih pritegnile lučke, je bolj ali manj osuplo gledala, kaj se dogaja, in najbrž je bilo v tistem trenutku vsem prisotnim jasno, da se je nekaj spremenilo. Letošnji december niso več le prazniki in kuhano vino.

Protesti – nasilni ali mirni?

Približno ob istem času, ko je kolona prispela pred parlament, so iz Maribora začela prihajati prva poročila o spopadih med protestniki in policijo ter fotografije kaotičnih razmer v središču mesta. Goreči smetnjaki, dimne bombe, solzivec, pendreki, granitne kocke ... Podobno kot nekaj dni prej na Trgu republike v Ljubljani.

Bolj pomembni kot val nasilja, ki se ga da v velikih množicah hitro sprožiti, so odzivi nanj. Velika večina protestnikov je že na prizoriščih jasno pokazala, da se s tem ne strinja. Ob rožah, ki so jih dobivali policisti, in sproščenih debatah med robokopi in upokojenci, je jasno, da nasilje ni vgrajeno v podstat vstaje. Policisti (kot poudarjajo sami) niso proti protestnikom, vendar so njihovi ukazi jasni, moralne dileme pri nekaterih izmed njih pa najbrž hude. Tudi zato je bilo po nasilju slišati veliko besed podpore policistom, vendar pa so ravno ob pisanju tega teksta začele prihajati prve zgodbe o pretiranih reakcijah policistov, ki so v pripor poslali tudi ljudi, ki so se znašli ob napačnem času na napačnem mestu, ter o procesnih napakah ob aretacijah.

Politiki so se na nasilje odzvali v skladu s svojimi stalnimi agendami in to spotoma seveda skušali še obrniti v svoj prid. Nekateri so videli desne ekstremiste, drugi leve, poslanec Franc Pukšič je identificiral celo islamske skrajneže. Kje – ni jasno. Kako – tudi ne.

Govori o ekstremistih in škodi, ki je bila povzročena, so skušali preglasiti sporočila večinoma miroljubnih protestov, čeprav so

bila ta povsem jasna in vse prej kot zavita v celofan. Del odgovornosti za to nosijo tudi mediji, posebej elektronski, ki so v ospredje poročanja postavili kaotične prizore. Kljub temu pa je potrebno reči, da tako na nacionalni kot na komercialnih televizijah že dolgo nismo imeli možnosti spremljati tako kakovostno pripravljenih dnevnoinformativnih oddaj, ki miroljubnim protestom vseeno vsaj poskušajo dati dovolj prostora in prenesti sporočila.

Komunikacija – kdo koga ne sliši?

Zanimivo vlogo so pri protestih dobila **družbena omrežja**. Brez Facebooka najbrž pred mestno hišo v Mariboru in pred parlament v Ljubljani najbrž ne bi prišlo toliko ljudi, vsaj ne tako usklajeno in s tako enotnimi sporočili. S tem

so se kot komunikacijska platforma uporov uveljavila prav družbena omrežja, kar je bilo moč v preteklosti videti tudi že v tujini.

Največja lepota družbenih omrežij pa je ravno **dvosmerna komunikacija**. Najprej med protestniki in policijo – ta si je z začetkom protestov ustvarila Twitter profil, na katerem ažurno opozarjajo demonstrante na nemire in povzemajo dogajanje. Poleg megafonov je tako prišel na prizorišče nov kanal komunikacije v takih situacijah.

Ob rožah, ki so jih dobivali policisti, in sproščenih debatah med robokopi in upokojenci, je jasno, da nasilje ni ugrajeno v podstat vstaje.

Druga plat zgodbe o dvosmerni komunikaciji pa so seveda politiki, sploh tisti, ki intenzivno uporabljajo družbena omrežja. Sprva so bili njihovi odzivi skopi ali pa jih sploh ni bilo. Neposrednih komentarjev protestov pa sploh ne, zaznati je bilo le dobro mero cinizma in v nekaterih primerih arogance. Milan Zver, predsedniški kandidat, na Twitterju po kritikah na njegov račun: »Priladniki 'Al Kaide' na TW so tisti oostrostrelci, ki skrivajo pravo identiteto in nestrpnost streljajo na drugače misleče!« Janez Janša na Twitterju po tem, ko je ameriško veleposlaništvo svoje državljane v Sloveniji opozorilo na previdnost zaradi protestov: »Je bilo res vredno zaradi slabih volilnih trendov ceno izstaviti celotni državi?« Superminister Žiga Turk po protestih 30. novembra: »Ja, skrbi me, kaj si mislijo tisti, od katerih si moramo sposojati denar.« Če so drugače misleči »Al Kaida«, protesti zaradi slabih volilnih trendov in če jih skrbijo zgolj finančne institucije, so politiki (in ne le vladni, da ne bo pomote – zgoraj naštetih so le najbolj eklatantni primeri) očitno preslišali, kaj jim s transparenti in parolami sporočajo protestniki.

Univerza prekinila pasivnost

Hudo breme vladnih varčevalnih ukrepov naj bi prevzelo tudi visoko šolstvo. Za univerze proračun za leto 2013 predvideva 16% zmanjšanje sredstev za izobraževanje in 20% zmanjšanje

sredstev za raziskovanje glede na leto 2011. Rektor Univerze v Ljubljani Stane Pejovnik: »Škoda, ki nastaja sedaj, se ne more nadoknaditi v nekih boljših, bolj bogatih časih. Generacije, ki študirajo sedaj, bodo nepopravljivo žrtvovane za slabo domišljene načine varčevanja.« Univerze so dolgo nastopale le pasivno, za proteste so se odločile šele 6. decembra. Takrat se je najprej pred Univerzo v Ljubljani in nato na Trgu republike zbralo okoli 5000 študentov, profesorjev in zaposlenih na fakultetah.

Preden so sklenili živi obroč okrog parlamenta so zapeli še Gaudeamus igitur in morda je prav to tako ganilo poslance, da so visokemu šolstvu vrnili 16 milijonov evrov za prihodnje leto. Komentar superministra Žiga Turka na Twitterju: »Se sploh zavedajo, kako dragocen je vsak evro?« Glede na to, da so študentje prišli v tako velikem številu zahtevati javno visoko šolstvo in avtonomijo univerze, se najbrž zavedajo vrednosti vsakega evra, sploh glede na visoko stopnjo brezposelnosti med mladimi. Univerze so s temi protesti dosegle nepričakovan takojšen, ampak zgolj delni uspeh – visokošolski sistem je še vedno ostal brez dela sredstev in ustanavljanje novih zasebnih fakultet in univerz je še vedno v igri.

Kako in kam naprej?

Po odstopu mariborskega župana Franca Kanglerja in vrnitvi dela sredstev visokemu šolstvu je postalo jasno, **da protesti lahko dosežejo čisto konkretne uresničitve zahtev**. Vendar pa so protesti zaenkrat osnovani na najmanjšemu skupnemu imenovalcu – nezadovoljstvu s trenutno družbeno, politično in gospodarsko situacijo v državi, ki se izraža pod geslom »Gotof jel!«. Gibanje, ki praktično dan za dnem polni ulice in trge brez kakršne koli institucionalne infrastrukture v ozadju, pa bo moralo predstaviti in natančneje izraziti zahteve za politične reforme, ki so zaenkrat še precej neartikulirane. Kakšen bo končni izkupiček in v katero smer bodo šli protesti, je zaradi tišega najmanjšega skupnega imenovalca praktično nemogoče napovedati. Uspeh protestov pa bo, če bodo razširili politični imaginarij širše populacije in vzbudili kreativnost tudi znotraj okvirov političnega in politike.

Jan Grilc

Nedavni protesti po svetu

Z mislimi se nam ni treba vrniti pretirano daleč, spomnimo se leta 2011, ko se je zgodila pomembna sprememba v arabskem svetu – **arabska pomlad**. Nekateri avtorji označujejo kot začetek vsesplošnega upora samomor mladega Tunizijca, ki se je decembra 2010 v znamenje protesta in upora proti državni oblasti zažgal sredi ulice, drugi avtorji izpostavljajo druge mejnike.

Takrat so se med ljudstvom sprožili **upori proti strogim režimom, ki so več desetletij poniževali in izrabljali svoje državljane**. Pomoč pri izkoriščanju ljudstva in okoriščanju samega sebe je diktatorskim voditeljem med drugim nudil tudi zahodni svet. Po uspehu **tunizijske vstaje** so se strahu pred vojaškimi režimi znebili tudi drugje na Arabskem polotoku ter v Severni Afriki in tako se je še istega meseca začela vsesplošna vstaja arabskega naroda. Mladi so se organizirali bolj ali manj preko družbenih omrežij, na ulice pa s seboj popeljali tudi svoje starše in stare starše, ki so bili več desetletij ustrahovani in zatirani. Ulični boji so neke potekali relativno

mirno, druge pa izredno krvavo, v nekaterih državah so boji prerasli celo v državljansko vojno. **Za vrhunec arabske pomladi lahko označimo padec egiptovskega despota Mubaraka in smrt libijskega diktatorja Gadafiga.**

Boji na ulicah arabskega sveta pa po skoraj dveh letih še zdaleč niso končani. **V Libiji** so po nekaj mesečni državljanski vojni in smrti Gadafiga lanskega novembra razglasili narodno osvoboditev. Vendar pa situacija leto dni po smrti dolgoletnega diktatorja še zdaleč ni rožnata. Lanskoletnim upornikom proti Gadafigevemu režimu priljubljenost močno upada, saj oborožene milice nekaznovano mučijo in aretirajo ljudi, državljani pa si želijo le, da bi se politične razmere umirile in da bi bila njihova varnost spet v rokah policije in vojske. Veliko hujska je situacija v **Siriji**, kjer trenutno poteka ena hujših državljanskih vojn v zgodovini. Sirski režim že več kot leto in pol krvavo obračunava s protivladnimi protestniki, napoveduje se celo uporaba kemičnega orožja.

Protestom in vsesplošnim uporom smo trenutno lahko pričali tudi v **Egiptu**. Trenutno protesti močno spominjajo na lanske, saj so Egipčani nezadovoljni z naslednikom Mubaraka. Trenutni predsednik Mursi je prvi demokratični izvoljeni egiptovski predsednik, državljani in opozicija pa protestno opozarjajo predvsem na njegov sporni odlok, s katerim se je predsednik dvignil nad sodno oblast, svojim zaveznikom v ustavodajni skupščini in zgornjem domu parlamenta pa podelil imuniteto. Dodatno neodobravanje pa je predsednik prejel še zaradi pospešenega sprejemanja osnutka ustave, ki naj bi bila pomanjkljiva in slaba. Kot kažejo dogajanja v arabskem svetu, so premiki v dobro ljudstva možni, vendar se spremembe dogajajo počasi, zato arabske pomladi še zdaleč ni konec.

Podobni protesti kot pri nas so se konec leta 2008 zvrstili tudi na **Islandiji**. Protestniki so zahtevali odstop vlade in razpis predčasnih volitev. Dogodki na Islandiji so razkrili široko mrežo sorodstvenih, prijateljskih in političnih povezav. Dravaljani so po dolgotrajnem boju dosegli razpustitev vlade, nova vlada je napovedala kazensko preganjanje političnih veljakov in sodelovanje prebivalcev Islandije pri pisanju nove ustave. Se vam zdi znano?

Urška Križnar

Protesti v Kranju

Po dveh mariborskih vstajah se je protestom v več slovenskih občinah pridružil tudi Kranj. **29. novembra** se je pod nazivom 1. gorenjska vstaja pred Mestno občino Kranj zbralo okoli 1000 protestnikov. Shod je potekal dokaj mirno, zgodilo se je le nekaj manjših izgrediv, nekateri so poskušali vdreti v občinsko stavbo. Med protestniki so se zvrstili transparenti in vzkliki kot so: »Ejga, konc jel!«, »Fertik stel!«, »Slovenija je najboljša konkurenca v korupciji!«, »Lopovil!« in podobne parole. Kranjčani so se zbrali z namenom podpore Mariborčanom in, kot so nakazovali vzkliki, **proti vladi, trenutni občinski oblasti ter nepotizmu in elitizmu v slovenski politiki**. Policistov je bilo relativno malo, v znak mirnih protestov pa so protestniki policistom delili nageljne.

Na drugem kranjskem protestu, ki je potekal **6. decembra** in se ga je udeležilo presenetljivo malo ljudi, je verjetno požel največ navdušenja traktor s priključkom, na katerem so bile metle, na transparentu pa je pisalo »Odstranimo korupcijsko vlado. Lopovi, fertik ste.« Približno 300-glava množica je skandirala že znane parole, kot so »Kdor ne skače, je za Janšo!«, »Lopovil!«, »Janšo na sodišče, narod na volišče!« in podobne. Čeprav je bilo na tem protestu nekaj več policistov (bili so tudi v civilu) kot na prvem, je protest potekal zelo mirno, brez izgrediv, na uniformah policistov pa je bilo spet opaziti rdeče nageljne.

ANKETA

Na kranjskem protestu smo povprašali mlade protestnike, zakaj so se zbrali pred kranjsko občino in kaj mislijo o protestih v Sloveniji.

"Danes smo se tukaj zbrali zaradi prihodnosti mladih, ker ni nobenih delovnih mest. Lahko iščemo en mesec, pol leta ali pa celo dve leti, pa smo na koncu še vedno brezposelni. Želimo boljše prihodnost!" **Sandra, 22 let**

"Politiki mali, dovolj ste ga srali, dovolj nam pobrali, težko boste spali." **Klemen, 19 let**

"Prihodnost naj bo lepa, pa bo vse dobro." **David, 18 let**

"Moj oče je nekdaj dejal: »Janez, s*** danes!« Tudi danes je to dejal." **Filip, 19 let**

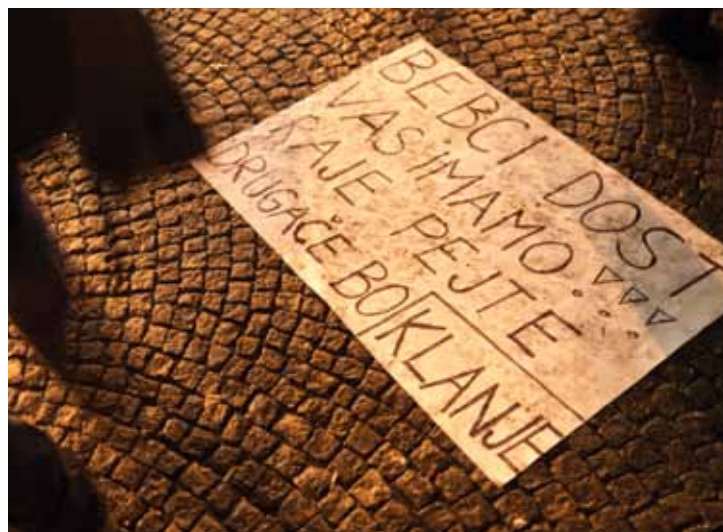

"Treba je »zrušiti« sistem in ga na novo zgraditi! Žalosti me dejstvo, da je na demonstracijah premalo mladih, premalo akcije, premalo glasov, premalo premišljenih besed, medtem ko je pisana beseda veliko bolj glasna in strastna. Veliko mladih niti ne ve, zakaj se demonstrira, se ne poznajo in ter pridejo le vzklikati, skandinavni in delati »štalo«." **Barbara, 29 let**

Urška Križnar

Protesti v Kranju, Ljubljani in na Jesenicah

📷 Oto Žan, Matej Slabe, Miha Horvat

Kulturne odisejade po špansko

Drugačna hitrost urinih kazalcev, vremenska nasprotja, mediteranske podobnosti in jezikovne zagate. Močni sunki hladnega decembrskega vetra nas odpihnijo v prijaznejše temperaturno polje Španije, v katerem soočamo izkušnje prijateljic Marie Angeles Sanchez in Tjaše Fern.

Maria Angeles Sanchez, bralcem Zapika poznana kot spletna kolumnistka Mala Španka, prijateljem pa kot Angie, je v Ljubljano krstno pripotovala kot Erasmus študentka. Kot pravi sama, se je zaljubila v Slovenijo in ostala. Najprej je podaljšala svojo izmenjavo s treh mesecev na eno leto, se kasneje vrnila kot mednarodna asistentka v OŠ Simona Jenka v Kranju, trenutno pa je zaposlena v vrtcu v Ljubljani. V Sloveniji namerava ostati še nekaj časa – tu si je ustvarila dom, našla delo in stkala nemalo prijateljskih vezi. Med slednjimi je tudi Kranjčanka **Tjaša Fern**, ki je pred dvema letoma odpotovala na študijsko izmenjavo v Španijo, natančneje v Murcio. Tam je spoznala Angie, s katero se danes kličeta sestri.

“Vedno sem si želela iti v Španijo. Če ne bi dobila izmenjave v Španiji, verjetno ne bi šla nikamor,” trdi Tjaša, ki jo že od nekdaj navdihujeta kultura in jezik Iberskega polotoka, čeprav pred študijem v tujini Španije nikoli ni obiskala. Angie se nasprotno za Slovenijo ni odločila zaradi neznanske simpatije do države; Univerza v Ljubljani je bila ena od redkih možnosti za študij v angleškem jeziku. O Sloveniji pred prihodom ni vedela skoraj

Tjaša na izmenjavi v Španiji

ničesar. *“V Španiji ne slišimo novic o Sloveniji. Vedela sem, da gre za državo nekdanje Jugoslavije, slišala sem za balkansko vojno, sicer pa nisem imela pojma, kaj naj pričakujem,”* se spominja Angie.

“Šokiralo me je, kako urejena in prijazna je Slovenija,” se smeji Angie in doda, da je pričakovala veliko manj razvito državo, sestavljeno iz stereotipnih podob Balkana. Ker sama prihaja z juga Španije, kjer je skozi vse leto lepo in toplo, jo je presenetilo tudi spremenljivo vreme. *“Minus deset, štirje letni časi, sneg – vreme je naravnost fantastično,”* je navdušena Angie, ki pravi, da neskončni maratoni toplih in sončnih dni hitro postanejo preveč monotoni. Lepo sončno vreme pa se ni zdelo dolgočasno Tjaši. *“Murcia ustreza predstavam o Španiji kot deželi sonca, plaž, zabav,”* razlaga in dodaja, da vreme občutno prispeva k vsesplošno pozitivnemu vzdušju med ljudmi.

Vreme dirigira delovni ritem, se strinjata dekleti. Tjaša je prepričana, da je španski tempo življenja bolj umirjen. Presenetile so jo predvsem strašanske zamude. *“Če se sama zmenim ob 8. uri, raje pridem pet minut prej, kot da bi pustila čakati prijatelje,”* svojo logiko časa razloži Tjaša. *“Španci skoraj nikoli ne pridejo točno – zdi se jim popolnoma samoumevno, da zamudijo 15, 20 ali celo 30 minut.”* Angie pravi, da je percepcija časa nekaj, kar se je v Sloveniji priučila le težka. *“Če pridem s 15-minutno zamudo, to ne pomeni, da prijatelj, ki me čaka, zapravlja čas. Čakanja ne jemljemo tako resno kot Slovenci. Stanje na ulici je konec koncev lahko prav zanimivo početje: opazuješ ljudi, premišljuješ ...,”* povzame *“špansko” politiko časa*. Hkrati dodaja, da je točen prihod na delo skrajno slabo sprejet med delavci. *“Če nekdo pride točno, pomeni, da morajo vsi priti točno ... tega pa seveda nočemo,”* se šali. Tudi sicer je celoten urnik načrtan drugače. *“Ko gre večina Slovencev spat, imamo v Španiji ponavadi šele večerjo. Nihče ne je pred 9., 10. uro zvečer.”*

Angie na Triglavu

Na urnik se je po štirih letih v Sloveniji popolnoma navadila – kot na vse drugo, je prepričana ... razen jezika! Čeprav je njena slovenščina več kot osnovna, Angie jamra nad težavnostjo jezika. Tudi Tjaši je španščina na začetku nesramno zapletala jezik. Pred odhodom se je z jezikom seznanila zgolj mimobežno, preko osnovnega jezikovnega tečaja. Pred prihodom v novo okolje ni vedela, kako krvavo bo potrebovala osnovne španske fraze. *“Skoraj nihče ni govoril angleško, niti profesorji na univerzi,”* je presenetilo Tjašo. *“Tako sem bila jaz tista, ki se je bila primorana hitro naučiti špansko.”* Ker je bila obkrožena s samimi Španci in je njen pouk (celo interaktivni seminarji!) potekal izključno v jeziku njene gostiteljske države, je Tjaša svoj skromni slovar hitro nadgradila v suvereno obvladanje jezika.

Ko se Angie druži s slovenskimi prijatelji, pogreša dotike, objeme in poljubčke. “Če mi prijatelj ponudi roko, se mi zdi ta formalna gesta skoraj žaljiva. Želim si objema, ne pa roke!” se smeji.

Če pozabi na jezikovne kolobocije, se ji predavanja niso zdelo pretirano drugačna od slovenskih. Angie pa so bile vseh predvsem vaje v manjših skupinah, za katere pravi, da v Španiji niso pogoste. Hkrati jo navdušuje brezplačni šolski sistem, ki je študentom veliko bolj prijazen kot nevhvaležno drage španske šolnine. *“V Španiji moraš plačati celo za javne univerze,”* kislododa. Zdi se ji, da so Slovenci izredno pridni delavci. *“Ves čas so v pogonu; najprej trdno delajo v službi, potem pa takoj letijo na številne športne dejavnosti,”* opazuje Angie. Tudi Tjaši je bil vseh

španski odnos do dela, ki je, kot pravi sama, pogosto manj stresen od slovenskega. *“Ko sem bila skrajno živčna pred izpiti, so me sošolke mirile, češ, če bo šlo, bo šlo, drugače pa nič hudega.”* Pravi, da je sproščen odnos do dela in stresnih situacij ena od stvari, ki jih po vrnitvi v Slovenijo pogreša najbolj. Hkrati pogreša privlačna potepanja po Španiji in okolici ter intenzivno druženje z mednarodnimi prijatelji.

“Ko sem bila v Španiji, pa sem najbolj pogrešala hribe,” trdi in dodaja, da se je kot prava Gorenjka počutila prikrajšano brez izletov med gorske vrhove in obveznih zimskih spustov po zasneženih smučinah. Tudi Angie navdušujejo slovenski hribi – obožuje razgled na Storžič skozi okna kranjske knjižnice, še bolj pa so ji všeč panorame z visokih vrhov. Med drugim se je povzpela na Triglav in obkljukala kar nekaj dvatisočakov iz slovenske planinske transverzale. Pravi, da so

hribi le ena od tisočih stvari, ki so ji všeč v Sloveniji. **Na njen seznam najljubšega v Sloveniji se med drugim zapisujejo čevapčiči iz Valterja, zelena barva, posedanje ob Ljubljani, tišina na javnih prevozi in ulicah, Vlado Kreslin, štirje letni časi ... in ljudje!**

Čeprav Angie opaža razlike v nacionalnem značaju, je prepričana, da so slovenski medosebni odnosi prepojeni z Mediteranom. *“Slovenci si vzamejo ogromno časa za prijatelje in druženje,”* je prepričana Mala Španka, ki pravi, da jo privlači slovenska odkritost. *“Če nekomu nisi všeč, se ne bo pretvarjal in hlinil prijateljstva, temveč se preprosto oddaljil od tebe.”* Ko se druži s slovenskimi prijatelji, pa pogreša dotike, objeme in poljubčke. *“Če mi prijatelj ponudi roko, se mi zdi ta formalna gesta skoraj žaljiva. Želim si objema, ne pa roke!”* se smeji.

Tudi Tjaša je imela s Španci nadvse pozitivne izkušnje. Vseh ji je bila predvsem odprtost ljudi in izkazovanje pomoči. Španska izkušnja je hkrati razblinila stereotipe o neodgovornih Špancih. *“Če samo pomislim na svojega tutorja! Takoj je odgovoril na moja sporočila, popolno organiziral zadeve, mi redno pomagal,”* predsoške o Špancih izprašuje Tjaša. Poleg dvoma o kulturnih klišejih jo je študij v tujini naučil nemalo življenjskih lekcij. *“Predvsem sem vesela, da sem sama sebi dokazala, da sem sposobna spakirati kovčke in sama oditi na drug konec Evrope.”* Da je šla popolnoma sama v neznano okolje, sama pripotovala do Murcie, se naučila jezika in vzpostavila nova prijateljstva, je bila zagotovo pogumna odločitev, ki ji je vllila samozavest in občutek samostojnosti. Prepričana je, da bi moral vsakdo pograbiti možnost in se za vsaj nekaj mesecev preslikati v tujino.

Angie pa trdi, da se še nekaj časa ne bo preslikala iz Slovenije. *“Dlje časa, kot sem tu, več prijetnih ljudi spoznam in več lepih krajev obiščem, kar botruje k temu, da ostanem še dlje. Nekakšen začaran krog!”* zaključuje.

Pina Sadar

Osebni arhiv Marie Angeles Sanchez in Tjaše Fern

Grega Žemlja, prvi lopar Slovenije

Klub študentov Kranj je pretekli mesec v kranjski knjižnici pripravil Športni pogovor s tenisačem Gregom Žemljo, na katerem nam je trenutno najboljši slovenski tenisač v sproščnem pogovoru razkrival zanimive zgodbe iz svojega življenja in z nami delil prenekatero izmed svojih najbolj zanimivih izkušenj.

slej. Na tem turnirju je kot po tekočem traku premagoval višje rangirane tekmece, v polfinalu celo Srba Janka Tipsareviča, ki je deveti najboljši tenisač na planetu. Ob omembah vseh uspehov Žemlje smo ga vprašali, kako visoko lahko še poseže. »Prijatelji, znanci, navijači me vedno sprašujejo, koliko mest višje se še lahko uvrstim, a ta vprašanja mi niso ljuba. Vedno dam namreč vse od sebe, potem pa rezultati pridejo sami po sebi.« Vendar smo bili vztrajni in iz Grega le iztisnili pričakovanja, cilje. »V zadnjih mesecih sem dokazal, da se lahko kosam tudi s TOP 10 igralci sveta, torej če bom prihodnjo sezono začel v pravi formi, se lahko morda počasi začnem prebijati proti tem mestom.« Pri tem je povedal še zanimivo anekdoto iz otroštva. »Ko sem bil najstnik, nam je trener zapovedal, da na listek papirja napišemo, kaj si želimo v tenisu doseči. Jaz nisem imel ideje, kaj bi napisal, a je trener vztrajal, zato sem zapisal, da si želim priti med sto najboljših na svetu, kar se mi je takrat zdelo povsem nepredstavljivo in kar malce smešno, zdaj pa sem to dosegel in si želim še višje.« Za konec smo se dotaknili še reprezentančne teme. Ob koncu letošnje sezone so med stotimi tenisači na svetu kar trije Slovenci, poleg Grega še Blaž Kavčič in Aljaž Bedene in verjetno je le vprašanje časa, kdaj se bo slovenski ekipi uspelo prebiti v svetovno skupino Davisovega pokala, kjer igrajo le najboljši reprezentance. »V začetku prihodnjega leta v gosteh igramo proti Poljakom, kar bo izredno težka tekma, saj nam tekmeči ne ležijo najbolj, a če jih premagamo, se morda v drugem krogu lahko nadejamo celo lažjih nasprotnikov in pot do svetovne skupine se potem ne bi zdela več nedosegljiva.«

Grega je v letošnji sezoni z nagradami zaslužil 261.990 \$.

»Prejel sem že telefonski klic, v katerem mi je neznanec ponudil določeno vsoto denarja, če izgubim en niz z določenim rezultatom, a takih ponudb nikoli nisem sprejel.«

Prvič se je med najboljših sto na svetu uvrstil 6. avgusta letos.

»Imam tudi športnega psihologa, a se že od junija z njim nisem nič slišal, od takrat pa sem dosegal najboljše rezultate, tako da ga zdaj nekaj časa še ne bom klical.«

V sproščnem klepetu smo se pogovarjali tudi o tekmi proti njegovemu največjemu idolu Rogerju Federerju, ponudbah za nameščenje rezultatov, dopingu v tenisu, denarnih nagradah in še številnih drugih temah.

*✍️ Žan Sadar
📷 Miran Alijagić*

Grega Žemlja trenutno **na svetovni moški ATP lestvici zaseda 55. mesto**, nedolgo nazaj pa je bil uvrščen še pet mest višje, med petdeset najboljših tenisačev na svetu, kar je tudi rekordna slovenska moška uvrstitev. Grega se je med najboljše zavihel z dolgoletnim trdim delom, sami začetki njegove teniške zgodovine pa segajo kar pred njegovo hišo. »Ko sem imel 7 let, so starši doma postavili teniško igrišče in jasno sem se v tenisu preizkusil tudi sam.« Treniral je tudi smučanje, ki ga ima rad še danes, a nam je pojasnil, zakaj se ni odločil za športno kariero na belih strminah. »Ko sem treniral smučanje, je bilo obvezno zgodnje jutranje vstajanje, dolga vožnja do smučišča in potem celodnevno treniranje na mrazu. To ni bilo zame, jaz sem raje malo dlje spal, stopil pred hišo, prijel lopar in začel trenirati.« Sprva treningi niso bili tako intenzivni, danes, ko se s športom ukvarja profesionalno, pa **dnevno opravi dva dvourna treninga**, poleg tega pa nekaj časa nameni še fizični pripravljenosti. Ker je Grega še mlad, šteje namreč 26 let, nas je zanimalo tudi, če najde kaj časa za šolo. »Srednjo šolo sem opravil brez večjih problemov, zatem pa sem se vpisal na Fakulteto za organizacijsko vedo, a že na sredi prvega predavanja ugotovil, da to ni zame in zapustil predavalnico,« nam z nasmehom na ustih pove Grega. Zatem se v šolske klopi ni več usedel in se raje povsem posvetil največji ljubezni – tenisu. Še bolj kot sam trening pa so nas zanimala tekmovanja, prek katerih se je prebil najprej med sto najboljših in zatem vse višje in višje. Najprej nam je Grega »po kmečko« razložil sam **sistem teniških turnirjev**, kako je treba najprej ATP točke nabirati na Futuresih, zatem na Challengerjih, še težji so turnirji serije 250, 500 in 1000, največ, kar lahko tenisač doseže, pa je zmaga na Grand Slam turnirju. Tudi njegova pot se je začela na turnirjih najnižje stopnje, v letošnji sezoni pa se je prebil vse do finala turnirja na Dunaju, ki sodi med turnirje serije 250 in to je tudi največji uspeh slovenskega moškega tenisa do-

Vodič v muzeju

Pot raziskovanja je rubriko Študelo tokrat pripeljala na idilično lokacijo v Škofjo Loko. Na gradu naju je s fotografom Mihom sprejel Urban Pirc, ki v Loškem muzeju kot vodič dela že četrto leto. Predstavil je svojo izkušnjo, od tega, kako je do dela prišel pa do tega, kako obiskovalce nosi po rokah – dobesedno.

Štiri leta nazaj, ob zaključevanju gimnazijskega izobraževanja, je ob pogovoru s prijateljicama, ki sta že pred njim delali v muzeju, ugotovil, da bi ga takšno delo utegnilo zanimati. K temu je botrovala tudi njegova zainteresiranost za zgodovino in to ga je po opravljenem izpitu za vodiča pripeljalo do dela v Loškem muzeju. Opraviti je moral neke vrste **interni izpit**, ki so ga sestavljala vprašanja z različnih področij, saj je muzej sestavljen iz zgodovinskega, kulturnega, kulturnozgodovinskega, umetnostnega, etnološkega in arheološkega dela in o vsaki od teh tematik kustosi izprašajo bodoče vodiče. Urban pravi, da se »te zadeve novinci precej bojijo, a se na koncu izkaže, da ni nič takega.« Je pa moral za opravljanje izpita prebrati precej literature, ki jo je treba na vsake toliko časa ponovno pregledati, saj **moraš kot vodič poznati odgovor na vsako vprašanje**; v nasprotnem primeru bi bila to »najbolj nerodna situacija in do nje ne sme priti.« Dodatne bonus točke prinese tudi **znanje tujega jezika**; tako Urban trenutno vodi tudi v angleščini.

»Delo v muzeju je za tiste, ki si želijo novih izzivov; za tiste, ki jih ta zadeva res zanima. Ne sme te biti strah nastopanja pred ljudmi, to je nasprotujoče delu vodiča,« pravi. In prav z nastopanjem pred ljudmi pridobiva največ izkušenj, ki mu koristijo v vsakdanjih situacijah. »V muzeju se velikokrat znajdeš v položaju, ko ti nekdo ni najbolj prijeten, ampak moraš odreagirati profesionalno.« Meni, da je vsaka skupina zmožna poslušati, le treba je znati pridobiti njeno pozornost in pri tem delu se je Urban naučil kar nekaj **pedagoških prijemov in prilagajanja skupinam**. Težave pri delu (če temu lahko tako rečemo) pa mu povzročajo skupine mladih poslušalcev, npr. otroci iz osnovne šole; čeprav jih razume, da jih zgodovinska dejstva v tem trenutku ne zanimajo, saj tudi njega niso.

Kot vodič vodi skupine različnih generacij – od otrok iz vrtca do starejših – po različnih programih. V Škofjo Loko, za katero Urban pravi, da se mu za tuje turiste zdi zelo opazna na zemljevidu

Slovenije, prihajajo obiskovalci iz praktično vsega sveta, največ pa je Angležev in Američanov. Urban je povedal zanimivo anekdoto o tem, kako Američani niso obiskali loškega gradu, saj jim zavarovalnica ni krila vzpona. Skupine obiskovalcev vodi po muzeju, mestu, pa tudi v bližnji vasi Crngrob, kjer stoji Cerkev Marijinega oznanjenja. Poleg vodenja pa vodiči tudi dežurajo; to pomeni, da sta dva prisotna na blagajni Loškega muzeja in usmerjata obiskovalce. Urban pomaga tudi pri delavnicah, ki jih v Loškem muzeju pripravijo za šolarje in na katerih izdelujejo obeske, klekljajo, se ukvarjajo s kaligrafijo; »kot pri likovni vzgoji.«

Največ obiskovalcev in zato tudi največ vodenj je spomladi in jeseni, medtem ko čez poletje in zimo ni takšnega navala. V muzeju je pet do šest vodičev, ki se menjavajo in po Urbanovih besedah zaenkrat še lahko usklajuje delo s študijem sociologije in primerjalne književnosti, aktivnostjo v Klubu škofjeloških študentov in drugimi dejavnostmi. **»Imam nekaj vodenj na teden po eno uro ali uro in pol, tako da drugo delo ne trpi.«**

Zanimivih anekdot z dela je kar nekaj, ena pa je še posebej simpatična: »Skupino iz vrtca oz. iz osnovne šole sem vodil po programu Lov na skriti zaklad, kjer se sprehajamo po mestu in mora skupina na določenih točkah opravljati nalogo. En fantič je bil tako navdušen nad mano, da me je venomer nekaj spraševal, ko pa vprašanji ni imel več, se je pretvarjal, da je tako utrujen, da sem ga moral nositi naokoli.«

Pravi, da bo v muzeju nekaj časa gotovo še delal, saj mu kljub temu, da je zgodovina le njegov hobi, **delo predstavlja veselje in ima zanj interes.**

*✍️ Anja Babič
📷 Miha Horvat*

Simona Kogovšek: Pisano na kožo in plkOrEO

Kos oblačila, ki se lahko nosi kot tunika, puli, jopica, plašček, pončo, šal in še na vrsto drugih načinov, v katerih se počutimo sproščeni, je nepogrešljiv v ženskih omarah. Za to preprosto modno novostjo z imenom plkOrEO, ki je letos prišla na slovenski trg, stoji Simona Kogovšek. Kranjčani že pet let lahko kupujemo njene unikatne obleke, šale in modne dodatke v ateljeju s prepoznavnim sloganom Pisano na kožo na Mohorjevem klancu, letos pa sta skupaj z možem vnesla svežo novost, izdelek Pikoreo.

Simonina zgodba se je začela že v mladosti, ko je v Ljubljani obiskovala srednjo tekstilno šolo in ugotovila, da je oblikovanje oblačil tisto, s čimer se želi ukvarjati celo življenje. Že takrat je začela eksperimentirati z različnimi materiali in ugotavljati, kateri so ji bolj po godu pri oblikovanju. »Super je bilo, ker so bile profesorice naklonjene temu, da sem poskušala drugačne stvari,« je povedala Simona in razložila, da

medtem ko so se učili osnov krojenja in klasičnih krojev, se je ona sočasno ukvarjala s svojim unikatnim slogom.

Dokončno se je izoblikovala na Naravoslovnotehniški fakulteti in takrat s sošolko organizirala prvo prodajno razstavo svojih kreacij. »Način dela, ki je danes pravzaprav moj zaščitni znak, sem želela predstaviti širši javnosti,« se je spominjala Simona. Njeni unikatni kosi oblačila so prepoznavni po **zunanjih šivih metalnih niti in po udobnem pletivu, materialu bolj znanem kot jersey**, iz katerega so oblikovane trenirke. »Želela sem pokazati obleke, ki jih zaznamujejo mehkoča, prožnost in udobje,« je pojasnila.

Z razstavo se je uresničil njen namen, saj so se pojavili naročniki njenih kreacij in vedno večje zanimanje za unikatne kose oblačil, ki so nastajali pod njenimi rokami. Pozornost je takrat pritegnila tudi na televizijskih zaslonih, ko je svoje delo predstavila v oddaji Tistega lepega popoldneva. »Na začetku je bil

vsak takšen dogodek pomemben, saj mi je pomagal, da se je razširil krog naročnikov,« je povedala oblikovalka. »Ampak načeloma je najboljša reklama pripovedovanje 'od ust do ust.'« Zaradi vedno večjega povpraševanja po njenih kosih oblačil sta z možem začela razmišljati o možnem odprtju lastnega ateljeja. Prijateljica jima je omenila, da se oddajajo prostori v Kranju na Mohorjevem klancu in s pridobitvijo vseh ustreznih dokumentov se je za Simono začela zgodba »pisana na kožo«. V njenem sloganu **Pisano na kožo** se skriva več pomenov in, kot pravi sama, si ga vsakdo lahko razlaga po svoje. »**Po eni strani izhaja iz dejstva, da so moji izdelki načeloma pisani in barviti, po drugi strani pa so narejeni iz mehkih materialov in zelo udobni. Lahko bi rekli, da so kot uliti za kožo.**«

Da njena inovativnost ne pozna meja, priča tudi dejstvo, da je polna idej, navdiha in z moževo pomočjo letos na slovenski trg prinesla modno novost – **plkOrEO**. Kot nam je povedala Simona, je nov izdelek skupek internetnih idej s podobnimi stvaritvami, ki krožijo po spletu. »Idejo, da bi s tem poskusila, mi je dala prijateljica. Prišla je do mene, ker je želela nekaj podobnega naročiti na spletu, a izdelki niso bili dobavljivi v Sloveniji,« se je začetkov pomembne prelomnice pri oblikovanju spominjala Simona.

»Ker gre za nov izdelek, je moral dobiti tudi svojo samostojno spletno stran www.pikoreo.com,« nam je povedala Simona in dodala, da so multifunkcijsko oblačilo naročniki zelo dobro sprejeli. Medtem ko je njen mož prevzel v roke vse organizacijske plati nove inovacije, kot so trženje in dogovarjanje z dobavitelji, se je Simona lahko popolnoma predala oblikovanju in dodelovanju podrobnosti oblačila, ki ga lastnik lahko uporablja kot šal, tuniko, pončo, puli, jopico, plašček ali pa si ustvari svoj popolnoma unikatni videz.

»**Gre za poseben kos oblačila ki ima popolnoma ločeno zgodbo od mojega načina oblikovanja, a je še vedno del mene,**« je z nasmehom povedala ustvarjalica in za konec namignila, da naročnike v pomladni sezoni čaka nekaj inovativnih novosti v zvezi s pikoreom, in sicer v smeri njenega zaščitnega oblikovanja – prešitost in barvitost.

✍ Urša Kunstelj

📷 www.pikoreo.com in Žan Kuralc

Popravek iz oktobrske številke:

V oktobrski številki smo napačno navedli izjavo ustvarjalke Janje Sodnik. Oblikovalka punček iz cunj namreč ni izjavila, da imajo v tujini popolnoma drugačen odnos do ročnih umetnosti kot pri nas, pač pa, da ji je bilo pri naročilih za tujino zanimivo zgolj to, da niso vprašali za ceno punčke; verjetno zaradi višjih osebnih dohodkov. Za napako se opravičujemo.

Pogled skozi nova okna

Odločili smo se, da v hiši zamenjamo okna, čeprav so bila stara povsem dobra. Montirali smo okna s skorajda enakim okvirjem, imajo pa nova polkna in zaveso. Ko smo jih prvič odprli, smo opazili, da vse skupaj deluje bolj gladko kot prej, takoj smo lahko občutili svežino. Ob prvem pogledu skozi njih, smo takoj dobili občutek, kot bi se preselili, saj je vse delovalo nekoliko tuje. Po nekajminutni zmedi pa smo le uzrli dobro staro sliko, ki ima v zgornjem levem kotu smetnjak in kjer se še ne ločuje odpadke.

Govorimo seveda o novem operacijskem sistemu Windows 8, ki se bo počasi naselil prav na vse naprave, še posebej na tiste prenosne, ki delujejo na dotik. Prva stvar, ki jo opazimo takoj po namestitvi, je **nov vmesnik**, ki so ga sprva poimenovali **Metro**, sedaj pa se imenuje preprosto **Start**. Nadvse izvirno, ni kaj. Sestavljajo ga minimalistični barvni kvadrati in pravokotniki, nekateri izmed njih pa se osvežujejo ves čas, kar pomeni, da imamo lahko sveže novice in vremensko napoved takoj pri roki. Stari vmesnik oziroma namizje nam je sedaj na voljo v obliki aplikacije. Na veliko srečo je pretežno ostal nespremenjen, manjka le gumb za Start, do katerega pa vseeno dostopamo tako kot prej, v levem spodnjem kotu. Novost je tudi zavihek, ki ga dobimo, če se postavimo v zgornji desni kot. Imenuje se »**Charms Bar**«, v katerem se skrivajo funkcije za izklop in

je nadvse preprosta, kar je za Windows kar malo čudno. Nov je tudi brskalnik, ki ga večina ljudi uporabi za to, da si namesti nek drug brskalnik. Deseti **Internet Explorer** nam je tako na voljo v kar dveh različicah. Prvi je na las podoben prejšnjemu in ga poženemo iz namizja, drugega pa najdemo v novem vmesniku. Slednji je, tako kot večina novega vmesnika, namenjen predvsem otipavanju oziroma zaslonom na dotik. Prav zato vse Metro aplikacije delujejo v celozaslonskem načinu, česar bodo ljudje s klobasastimi prsti ali slabovidni zelo veseli. Zapremo jih tako, da jih zgoraj primemo in nato povlečemo v skrajni spodnji rob. Lahko jih tudi parkiramo levo ali desno in imamo tako na zaslonu več aplikacij hkrati, kar zna biti precej uporabno. Vsekakor se je na nekatere novosti treba navaditi, tako kot na prejšnje spodnjice, ki smo jih dobili za Miklavža.

Novi sistem brez dvoma **deluje hitreje** od svojega starejšega brata. Preizkusil sem ga na netbooku, kjer Windows 7 na čase protestira in rjavi »gotof si«, Windows 8 pa z veseljem sledi vsem mojim nervoznim in neučakanim ukazom. Tudi za **zagon** in izklop računalnika potrebuje precej manj časa, kar je zelo razveseljujoče in zdravo za slabe živce. Prav tako je nekoliko bolj varčen, baterija je izdahnila kakšno uro kasneje. Precej bolj razpolaga s spominom in procesorsko močjo, saj procesi v ozadju porabijo manj. Razočarajo le nekatere strojne zahteve. Najbolj nesmiselna od vseh je zahteva po minimalni resoluciji (1024 x 768), saj operacijski sistem deluje brez problema, nove aplikacije pa ne. Želeli bi si tudi, da se Windowsi lahko zaženejo direktno v namizje in ne v novi vmesnik.

ponovni zagon. Vsebuje pa tudi iskalnik, nadzorno ploščo in nastavitve za aplikacije. Lahko bi dejali, da sta to dva operacijska sistema v enem, ker bomo uporabniki stare šole še vseeno največ časa prebili na starem namizju, ki se popolnoma razlikuje od novega vmesnika.

Močno sumim, da je Microsoft postal nekoliko nevoščljiv sistemoma iOS in Android, saj vsebuje nekaj popolnoma enakih aplikacij. Ena izmed teh je **trgovina**, kjer lahko najdemo celo vrsto brezplačnih in plačljivih aplikacij, njihova namestitve pa

Novosti je še veliko več, omenil sem samo nekaj tistih stvari, s katerimi se srečamo najprej. Upam, da ne drži več tista anekdota o Microsoftu, da jim uspe šele v vsako drugo, saj si ne želimo še ene Viste. **Nova Okna si absolutno zaslužijo priložnost.** Najbolje bo, da se kar sami, s čim večjo mero optimizma in nič skepticizma, odpravite v nov in precej drugačen svet, ki je sestavljen iz čudežnih kvadratkov ter sami odkrijete vse nove čare, ki jih ponuja.

✍ & 📷 Žiga Žužek

Hrvatizmi

Vedel sem, da se bo prej ali slej zgodilo. Izkušnje pač kažejo, da so med vprašanji, ki romajo v nabiralnike jezikovnih kotičkov (namig: vejice@ksk.si), najpogostejša tista o prevzetih besedah: od kod ta beseda, kdaj smo pa to dobili, zakaj se pa tako reče, se mar ne reče tako ... To je razumljivo, »povprečen« uporabnik jezika, nejezikoslovec (torej človek, ki lahko govori, ne da bi hkrati delal stavčno analizo), v jeziku najprej opazi besede (šele nato pravopisna ali oblikoslovna ali skladenjska vprašanja). Tako me ni preveč presenetilo, ko mi je urednica predlagala, naj v svojem kotičku povem kaj o hrvatizmih.

Naloga, vsaj zame, ni najlažja. Slovenci smo iz zgodovinsko povsem utemeljenih razlogov radi občutljivi na svoj jezik; hkrati pa občutljivi, če začutimo, da nam kdo skuša določati, kako naj govorimo. V pisnih bralcev se vsakih nekaj tednov, še posebej pa okrog osmega februarja, vrstijo pisma v stilu *rešimo že enkrat našo ubogo slovenščino, uporabljajmo lepe domače besede* ... Pri vprašanju prevzetih besed se torej človek hitro sreča s **purizmom, načelom, da ni nič tujega dovolj dobro za naš jezik in da moramo vse, kar ni očitno slovensko, izgnati**. Tak pogled na jezik izhaja iz občutka ogroženosti, ki so ga nekdaj rojevali zgodovinski in politični razlogi, zlasti seveda dolgotrajno bivanje v večnacionalnih državah, danes pa mu vetra v jadra daje globalizacija, seveda zlasti (vse)prisotnost angleščine. Purističnemu odnosu do jezika se po robu postavlja prepričanje, da mora jezik predvsem služiti svojemu govorniku, torej zagotavljati, da bo lahko poimenoval vse pojave svojega sveta, izrazil svoja prepričanja, svoje doživljanje sveta itn. Jezikovni svetovalec, ki je postavljen pred vprašanje *ali je ta beseda pravilna*, mora tako krmariti med obema principoma: pustiti slovenščini, da raste, brsti, se razvija in oplaja – in hkrati ostane slovenščina. To je pri poglobljanju v besede včasih težko. Človek odkrije, da so prevzete besede, pri katerih na kaj takega sploh ne bi pomislil. Spopasti se mora z vprašanjem, kdaj je neka beseda (ali besedna zveza) že dovolj dolgo v jeziku, da ji priznamo svoje mesto in je ne podimo, od koder se je bila pritepla. Zato bo nadaljevanje članka hiter pregled, kaj vse je nekoč kotičkarje in njihove bralce zmotilo kot hrvatizem; bralcu pa naj v prvi vrsti pomeni nasvet in iztočnico za razmislek o primernosti tega ali onega izraza.

Hrvatizmi so besede in besedne zveze (oziroma vzorci), prevzeti iz hrvaščine. Prevzemanje iz hrvaščine je aktualno vsaj od davnega spogledovanja južnoslovanskih narodov ob samem vznikanju njihove narodne zavesti, še posebej živo pa je bilo v času obeh Jugoslavij. Ker se je tedaj večinski jezik

države pojmovalo kot srbohrvaščino, bo morda primerneje govoriti o srbohrvatizmih. V prvi Jugoslaviji so svoj delež pri prevzemanju gotovo imele unitaristine težnje (v šoli so tako poučevali srbo-hrvaško-slovenski jezik), v drugi verjetno zlasti mediji, politično življenje in vojska. Danes ti vplivi niso več živi in verjetno se človek le malokrat sreča z izrazi, s katerimi so se nekdaj soočali pisarji jezikovnih nasvetov: v *vrhu tega* 'v ta namen' ali *zaglušen aplavz* 'oglušujoč' ali *nadležni organi* 'pristojni' ali *koristnik* 'uporabnik'. Nekatere besede so se povsem ustalile, zato niti ne opazimo, da so prevzete: *izpit* (iz *ispitati*), krojač, pesnik, žig ... Nekatere vmes pa so besede, ki jih izostreno uho prepozna kot prevzete, manj pozorno pa niti ne (ali pa se zanje ne zmeni). Take so na primer **besede s predpono pro-**, ki pa je bila v izhodišču splošno slovanska: *pročelje*, *proizvod*, *propasti*, *proslaviti* – nekatere so dobile dvojnice s *pre-*, npr. *preučiti*. Te besede so v slovenščini močno zakoreninjene. Mnoge zmotijo naslednji primeri: **Tekom** *seje se je izkazalo, da ...* 'med sejo'; **smatram**, *da ...* 'mislim, menim'; **bivši** *predsednik* 'nekdanji'; **otvoritev** *razstave* 'odprtje'; *napram* 'nasproti'. Prevzeta bi lahko bila tudi zveza v *bistvu*, čeprav je verjetno bolj pogosta njena (pre)pogosta raba. Glagol *prekiniti* so pred leti skušali zamenjati s *pretrgati*, ki je v 19. stoletju še izražal pomen 'začasno ustaviti'; danes verjetno delo ali telefonski pogovor le redki *pretrgajo*, prej *prekinejo*. Glagol *proglasiti* je bil nekoč sopomenka glagola *razglasiti*, danes imata različna pomenska odenka: 'objaviti nekaj'; 'razširiti glas/govorice o nečem'. Včasih smo zatajili le mater, kasneje so se pojavili še primeri kot *puška je zatajila* 'odpovedala'. Danes upamo, da **se bomo sploh lahko upokojili**, kar je hrvatizem: včasih so nas upokojili le drugi ... Primerov je še veliko, problem pa ostaja: kdaj lahko besedo nadomestimo z domačo ustreznico in kdaj s tem ne bi več mogli izraziti pravega sporočila.

✍️ Mihael Šorli

Draga bralka, dragi bralec. Gotovo tudi vas kdaj kaj zmoti, morda vas pesti vprašanje, odgovora pa od nikoder ... Pišite! Tako bo ta stran res dobila svoj pravi smisel. Svoje jezikovne zadrege in opažanja lahko pošljete na: vejice@ksk.si.

TED – odprta vrata navdiha

Ustanovitelj Microsofta Bill Gates. Dobitnik Nobelove nagrade za mir Al Gore. Šepetalka šimpanzom Jane Goodall. Ustanovitelj mnogih uspešnih podjetij, med njimi tudi Virgin Group, sir Richard Branson. Vsem je uspelo nekaj izjemnega na svojem področju. Izstopajo iz množice, tako po uspehu kot po viziji. Še večjo izjemnost pa dokazuje njihova nesebičnost, saj skušajo razširiti svoje ideje in navdihniti ljudi po celem svetu.

Zgoraj naštetih in še mnogi drugi so bili med drugim tudi govorniki na TED konferenci. TED je neprofitna organizacija, namenjena širjenju idej. Pred petindvajsetimi leti je potekala prva konferenca, na kateri so govorili o prvih Sonyjevih zgoščenkah, novi 3D-grafiki iz podjetja Lucasfilm (Vojna zvezd), matematik Benoit Mandelbrot pa je predaval o novo odkriti metodi za risanje map. To je samo nekaj izmed revolucionarnih idej, ki so se razširile po celi zemeljski obli. TED postreže s tremi, sodobnemu človeku, zanimivimi področji: **tehnologijo, zabavo in oblikovanjem, tri- do osemnajstminutnimi govori** in mnogimi revolucionarnimi misleci sodobnega časa. Ne gre pozabiti na nabito polne dvorane, kjer koli in kadar koli. Vsa predavanja so tudi posneta in v duhu širjenja idej na voljo vsem, ki imamo dostop do svetovnega spleta.

Navdihujoči TED-govori so dostopni na www.ted.com.

Eden izmed najbolj gledanih posnetkov, dobrih osem milijonov ogledov ima, je govor nevrologinje Jill Bolte Taylor. Njen govor o možganski kapi in kaj se takrat dogaja z možgani ni samo znanstveno naravnano, pač pa podkrepljen z osebnimi izkušnjami, saj jo je pri sedemindesetih letih zadela možganska kap. Osem let je preživela paralizirana in ujeta v svoji glavi. Ni znala gledati, brati ali pisati. Ko se je njeno stanje popravilo, je svojo edinstveno izkušnjo delila na TED-u.

Kot so se začele širiti ideje pripovedovalcev, se je začel širiti tudi TED. Posledično so po celem svetu začeli nastajati **lokalni**

Jill Bolte Taylor

dogodki, imenovani **TEDx**. To so dogodki, organizirani v lastni režiji, ki povezujejo ljudi, ki želijo doživeti TED-izkušnjo. Na koncu imena nosijo oznako x, kjer x pomeni **neodvisno organiziran dogodek**, mora pa kljub temu v vsem slediti predpisanim pravilom TED-a. Na slovenskih tleh se je spomladi leta 2009 zgodil prvi TEDxLjubljana. Poleg Ljubljane so v preteklih letih TEDx gostila še druga slovenska mesta: Maribor, Bled, Celje in Slovenj Gradec ... Standardne dogodke pa popestrijo še tematski, kot so TEDxLjubljanaLive, kjer so v živo prenašali iz Edinburgha, TEDxLjubljanaEd, kjer so se osredotočili na izobraževalne tematike, TEDxYouth ... Dosedaj je bilo pri nas vsega skupaj 22 TEDx-ov.

Ravno okoli izida decembrskega Zapika se bo v Ljubljani zgodil nov TEDx. Če si zanj niste uspeli rezervirati sedeža (mimogrede, karte so pošle prej kot v minuti, kar kaže na izjemno priljubljenost TED-dogodkov tudi pri nas), upamo, da ste ga vsaj spremljali prek spleta. V prihajajočem letu je trenutno napovedan TEDx še v **Mariboru, Ljubljani in Trbovljah**.

Trenutna doba je naklonjena novim izumom, dober primer za to pa je TED. Samo en klik in že se nam odpre okno v svet, kjer ni omejitev.

Dandanes je tako brezplačno širjenje kakovostnih informacij še kako dobrodošlo. Ideje, ki nas lahko popeljejo do novih inovacij in revolucionarnih odkritij, so pogosto utišane s strani podjetij, ki dobro živijo na račun trenutne tehnologije in bi jih nov izum lahko pokopal. Ljudje smo pohlepnji in prav to lahko predstavlja konec za človeško raso. Spet na drugi strani se bojimo, da bi nam kdo ukradel idejo in z njo žel milijone. Ta strah je povsem odveč, saj je trud, ki ga je treba vložiti od začetka pa do konca, prevelik. Taki viziji je treba posvetiti svoje življenje. Trenutna doba je naklonjena novim izumom, dober primer za to pa je TED. Samo en klik in že se nam odpre okno v svet, kjer ni omejitev.

✍️ Christian Pavuna
📷 www.ted.com

Čokoladno-bananin kruh

Originalno poimenovanje čokoladno-bananinega kruha je "chocolate chip banana bread", kar je rahlo zapleteno, a vendar je bilo ravno ime tisto, ki me je pritegnilo, poleg seveda naklonjenosti do kakršnih koli receptov, ki vsebujejo čokolado v sodelovanju z bananami. Ta sladek kruh je sicer postal priljubljen v 30. letih prejšnjega stoletja v Združenih državah Amerike in obstaja, poleg spodnje različice, še v kombinaciji z rozinami ali pa različnimi oreškami. Čokoladno-bananin kruh je predvsem zelo čokoladen, okusen in dokaj nasiten.

Sestavine:

- ▶ 2 skodelici moke
- ▶ 1 skodelica kakava v prahu
- ▶ 1 3/4 čajne žličke pecilnega praška
- ▶ 1/2 čajne žličke soli
- ▶ 1/2 skodelice masla sobne temperature
- ▶ 3/4 skodelice belega sladkorja
- ▶ 1/2 skodelice rjavega sladkorja
- ▶ 2 večji jajci
- ▶ 2 zreli banani
- ▶ 3/4 skodelice pinjenca (na voljo v trgovinah, doma pa ga pripravite tako, da v eno skodelico mleka dodate eno žličko kisa ali limoninega soka in pustite stati pet minut; če je za recept potrebna drugačna količina, seveda primerno prilagodite količino sestavin)
- ▶ 90–100 g grobo nasekljane temne čokolade

Priprava:

- ▶ Najprej prižgemo pečico na 180°C. Zatem se lotimo iskanja primerne posode, ki naj bi bila velika približno 23 x 13 cm. Kljub temu, da je bila moja posoda napačnih dimenzij, se je vse končalo dobro. Posodo naj bi se med peko položilo še na pekač, kar naj bi preprečilo, da se dno kruha zažge. Ne pozabite posode namastiti in pomokati, da boste kruh lažje spravili ven.
- ▶ Najprej se lahko lotite mečkanja banan – najbolje je, če sta zreli, saj se bosta veliko lažje spremenili v pire, ki vas bo najverjetneje spominjal na tiste otroške kašice. Preden začnete pripravljati maso, sesekljajte še čokolado na manjše koščke. Še nasvet: tablico čokolade dajte za nekaj minut v zamrzovalnik, da se vam med sekljanjem ne bo tako hitro topila.
- ▶ Sedaj se lahko lotite mase: v eni posodi zmešajte kakav v prahu, moko, pecilni prašek in sol. V drugi posodi zmešajte maslo z belim in rjavim sladkorjem, nato pa dodajte še vsako jajce posebej. Mešanica bi morala izgledati kakor žganci. Sedaj dodajte mešanici zmečkane banane.
- ▶ Suhe sestavine, torej mešanico moke, kakava v prahu, pecilnega praška in soli, zdaj počasi, v več obrokih, dodajte drugi mešanici. Zatem primešajte še pinjenc, na koncu pa dodajte še koščke čokolade. Maso prenesite v pripravljeno posodo in pecite 30 minut.
- ▶ Po 30 minutah vzemite posodo iz peči in jo narahlo prekrijte z aluminijasto folijo, da preprečite, da se vrh kruha zažge. Pecite še nadaljnjih 40 do 45 minut, nato vzemite posodo iz peči. Preden vzamete kruh iz posode, počakajte, da se malce ohladi.

Praznični koncert: Neomi

KJE: atrij Rock bara – Down Town

KDAJ: petek, 28. december, 21.00

Vstopnine ni!

Mumford & Sons – Babel

Mumford & Sons, štiričlanska indie folk rock skupina iz Londona, ki je strela svet že leta 2009 s svojim prvencem *Sigh No More*, je konec septembra izdala svoj drugi studijski album z naslovom *Babel*.

Album so oboževalci skoraj razgrabili, saj je dosegel prvo mesto po prodaji tako v ZDA kot tudi v Veliki Britaniji. Dobro je bil sprejet tudi med kritiki, kar dokazujejo kar štiri nominacije za nagrade grammy, med drugim tudi za najboljši album leta. Album se glasbeno ne razlikuje veliko od prvenca *Sigh No More*, kar so priznali tudi člani skupine, ki jim je bil pri nastajanju albuma največji izziv to, da še bolj izpilijo zvok, ki jih je pripeljal do svetovne slave.

Tako *Babel* ne prinaša nič novega, le bolj intenziven zvok, kot smo ga že poznali. A pesmi, ki jih je skupina uvrstila na končno verzijo albuma, so res izpiljene do popolnosti. Lahko bi rekli, da poslušamo še nekoliko boljši *Sigh No More*. Seveda je veliko poudarka na banju, ki je nepogrešljiv instrument pri vseh pesmih. Akustična kitara, ki spremlja banjo, boben in intenzivna ter za folk glasbo značilna melodika so razlogi, da so Mumford & Sons danes tako visoko v glasbeni industriji. So pa fantje mojstri

v še eni stvari – stopnjevanju intenzivnosti v pesmih. Ko prvič poslušas album, se za veliko pesmi na začetku zdi, da so mirne balade, a se neke na sredini z glasno kitaro razvijejo in končajo mogočno. Take pesmi so *Holland Road*, *Lovers' Eyes* in predvsem *Hopeless Wanderer*.

Še bolje pa zvenijo komadi, ki se mogočno že začnejo in to vzdržujejo ves čas. Tak je tudi prvi singel, ki so ga izdali, *I Will Wait*, in naslovna pesem *Babel*. Da je *I Will Wait* izredno primeren za prvi singel in obenem mogočna pesem, potrjujejo tudi posnetki v živo, kjer doživimo res tisto pravo energijo. Zelo dobre pesmi so tudi *Whispers in the Dark*, *Ghosts That We Knew* in *Broken Crown*. Tudi deluxe verzija albuma, ki prinaša tri dodatne pesmi, zveni dobro, predvsem priredba pesmi *The Boxer* dua Simon & Garfunkel je izvrstna.

Priporočamo.

Luka Stare

Film: Atlas oblakov (Cloud Atlas, 2012)

Sto milijonov dolarjev, deset glavnih igralcev, šest zgodb, trije režiserji in ena rdeča nit – vsi smo povezani. V kino sem odšel brez pričakovanj. Usedel sem se na stol in se prepustil filmu, kot se odvisnik prepusti drogi, malo pa sem slutil, da bo to 'trip' mojega življenja.

Kar naenkrat sem se znašel v uganki vprašanj, ki sem jo na vsak način skušal razrešiti, a ravno, ko sem mislil, da mi jo je uspelo, se je v kadru znašla nova zgodba. Kot da bi sestavljal rubikovo kocko z liki in njihovimi motivi. Uspešno sem sestavil dve vrstici, ko mi jo je pripovedovalec v hipu zasukal na drugo stran in zaporedje barv se je podrl. Zgodbe se prepletajo brez kakšnega posebnega vzorca za razliko od knjige, ki sledi dramskemu trikotniku 12345654321. Človek bi si mislil, da bo zaradi tega na platno divjal kaos, a presenečeno ugotovi, da njegove oči zrejo v filmsko stvaritev, ki za seboj pušča odprta usta. Režiserji, brat in sestra Andy in Lana Wachovsky (*Matrix*) ter Tom Tywker (*Teci Lola, teci*), so snemali ločeno in svoje posnetke združili šele v post-produkciji, a občutek imamo, da je vse počela ena oseba, ki točno ve, kaj hoče. Njihove ideje so se sestavile kot set lego kock.

Najstarejša zgodba sega v leto 1849, pripoveduje pa o ladji, ki prečka Pacifik. Nekje vmes, med zgodbama o založniku, ki išče pomoč z denarjem pri svojem bratu, in novinarki, ki je na sledi

zaroti, spoznamo mladega pomočnika slavnega skladatelja, ki zapusti svojega ljubimca v želji po glasbenem znanju. Preteklost začini še zgodba v dobi modernega časa, ko mlada ujetnica Sonmi-451 govori o vstaji upornikov v mestu prihodnosti. Nekaj desetletij po vstaji pa vidimo srečanje primitivca in ženske iz razvitega sveta, ki ju splet okoliščin poda na peklenko pot v upanju za odrešitev.

Preobrazbe, skozi katere gredo igralci, da lahko igrajo v vseh prizorih, so ekstremne. Ko dodamo gibanje, hibe, kretne in mimiko, je nekatere obraze skorajda nemogoče prepoznati. Tom Hanks, Halle Berry, Hugo Weaving, Jim Sturgess, Jim Broadbent, Donna Bae, Ben Whishaw, James D'Arcy, Keith David in Hugh Grant so imena, ki jih zasledimo v vseh zgodbah.

Na koncu se šest popolnoma različnih zgodb, ki segajo od 18. do 22. stoletja, sestavi v celoto. Like povzamejo nevidne sile – strah, vera in ljubezen. Fenomeni, ki določajo naše življenje.

Christian Pavuna

TV-serija: Downton Abbey

Večkrat nagrajena britanska uspešnica *Downton Abbey* nas popelje na idilično angleško podeželje v začetku 20. stoletja na posestvo *Downton Abbey*, ki je v lasti aristokratske družine *Crawley*.

Medtem ko grof Robert in grofica Cora vodita posestvo in nadzirata številno služinčad v hiši, se življenje njunih treh hčera Mary, Edith in Sybil vrti predvsem okrog iskanja njihovega statusu primernega moža. Za ženske tistega časa je bilo namreč izjemno pomembno, s kom se bodo poročile, saj je družbeni in finančni status soproga v veliki meri determiniral tudi njihov status. Glavni tok zgodbe tako nosita predvsem raztreseno ljubezensko življenje najstarejše hčerke Mary in prihod novega dediča grofovega posestva bratranca Matthewa. Pod sobanami družine *Crawley* se nahajajo prostori za služinčad, kjer se v nekoliko drugačnih razmerah prav tako razpletajo in zapletajo zgodbe sobaric, šoferjev, kuharic in butlerjev.

Poleg dramatičnih zasukov, ki gledalca priklenejo pred zaslon, serija nudi tudi odlični vpogled v družbo tedanje Anglije, ki je temeljila na strogi hierarhiji. Vidimo lahko odnose med aristokrati in podložniki, še posebej zanimiv pa je način, kako je služinčad skrbela za najvišje družbene

sloje – pravila in navade so bili dodelani do potankosti, pa naj gre še za tako vsakdanjo stvar, kot je jutranje oblačenje. Podrobno je prikazana tudi že pregovorna angleška vljudnost in njihove specifične navade, ne moremo pa se izogniti tudi mnogoterim čajankam, ki jih kot po tekočem

traku prirejajo dame iz visoke družbe. Pohvale si zaslužita tudi bogata kostumografija in izjemna scenografija z gradom *Highclere* na čelu, predvsem pa ne moremo mimo prefinjenega angleškega naglasa, ki avtentičen prikaz življenja v tistem času zaokrožuje v celoto.

Med igralsko zasedbo še posebej izstopa vedno odlična Maggie Smith v vlogi cinične grofice Violet, za katero je prejela tudi prestižno nagrado emmy. V vlogi ostarele matere grofa Roberta namreč predstavlja najbolj konzervativen lik v seriji, njene ostre izjave pa gledalca pogosto pustijo osuplo navdušenega.

Petra Ajdovec

Knjiga: Vasja Badalič – Rdeča mašinerija

Prihodnji mesec bo venezuelski predsednik Hugo Chavez nastopil že svoj četrti predsedniški mandat. Na vodilnem mestu v državi je že vse od leta 1999, (zaenkrat) zadnji mandat pa se mu bo iztekkel kar dvajset let kasneje, torej leta 2019. Svojevrsten fenomen na svetovnem političnem prizorišču je v svojem delu *Rdeča mašinerija – Utrip Chavezove revolucije* opisal novinar Vasja Badalič.

Avtor se najprej loti zgodovinskih okoliščin, v katerih je Chavezu uspelo demokratično priti na oblast. Z distance v reportažnem slogu niza vrsto podatkov, ki bralcu približajo vzroke za stanje v današnji Venezueli. Zanimivo branje nam kronološko predstavi gromozanski razkol med vladajočimi in opozicijo ter njun srdit boj za oblast, ki traja še danes.

Badalič se nato osredotoči na sedanje stanje, v katerem Chavezova stranka PSUV (Združena socialistična stranka Venezuele) korak za korakom v državi vzpostavlja socialistični sistem. Tako lahko izvemo več o novih ekonomsko-socialnih projektih, reformi šolskega sistema, urbanih zemljišč, živilskega sektorja, zdravstvenega sistema, oboroženih sil, agrarni reformi in spremembah na področju medijev. Dodano vrednost je avtorju uspelo ustvariti z obiskoma Venezuele, kamor se je podal leta 2006 in 2008 ter na terenu opravil vrsto intervjujev z lokalnim prebivalstvom.

Rdeča mašinerija je nadgradnja Badaličevih reportaž, ki jih je pisal za pomembnejše slovenske tiskane medije. Razkošje, ki ga nudi knjiga v primerjavi z novinarskimi prispevki, je v dolžini tekstov, saj se tematiki približa bolj podrobno in z več zornih kotov. Predvsem analiza z vidika različnih subjektov in dejavnikov je izjemno pomembna za razumevanje tem, ki se tičejo politike. Avtor bi lahko hitro zapadel v poveljevanje socialistične ideologije oziroma nasprotno v kritiko sistema, ki prvi v kult poveljevanja vodilne osebnosti, a uspelo mu je izpostaviti prednosti in slabosti tako vladajoče opcije, kot tudi opozicije.

Zanimivo branje o državi, ki v dobi, kjer kapitalizem še vedno velja za najboljšo opcijo družbene ureditve, gradi socializem tako rekoč v neposredni bližini kapitalističnega velikan – Združenih držav Amerike.

Petra Ajdovec

Še nekaj koncertov do konca leta:

TEST DEC '12

35

20.december - skupina ŠUNDR & DJ Josh
Študent podari mi - zbiramo igračke za pediatrično kliniko.

22.december – skupina JOŠKE VN
Tradicionalna predbožično-novoletna zabava.

29.december - Sweet Peak in MAJA ZALOŽNIK
Žur koncert z odličnim vokalom.

31.december – Silvestrovanje 2013

KluBar

SUDOKU

	9	8						7
6						9		
4					3			5
1	5			2	8	7	9	
	4		3	7		1	5	6
	3	9			5	4		
	6	7		8		5		4
					4	2	1	9

				5		7		1
2				3				
1		8	6					4
3					2			6
4			9		8		1	
8	1				3	5	9	2
5			4	2	6			8
	4				9			
		9			5		2	3

Kakšna je tvoja interpretacija »veselega decembra«?

1. Kaj je tvoja prva misel ob omembi zadnjega meseca v letu?

- A Najprej se mi v mislih pričara vonj po sladkem kuhanem vinu in dobri družbi.
- B Sovražim zimo, december pa je prvi mesec koledarske zime. Najprej pomislim na cestne zastoje zaradi snežnega meteža, takoj nato pa na prekratke dneve.
- C December je super mesec, ker je to mesec dobre hrane.
- D Sem velik navdušenec nad decembrskimi okraski in polnimi nakupovalnimi središči. Če bi ljudje toliko kupovali vse leto, bi bili vse leto tako srečni kot decembra.

2. Kako poteka obdarovanje s prijatelji?

- A S prijatelji se ne obdarujemo, saj v tem ne vidimo pravega smisla.
- B Navadno jim kupim le kakšno malenkost in jim zraven podarim še domače božične piškote, zavite v lično škatlico.
- C Odvisno od tega, kako dobri prijatelji smo. S tistimi, ki so mi res blizu, si kupujemo draga darila. Za prijatelje se je vredno potruditi.
- D Buteljka kvalitetnega vina ali pa steklenica žganja sta tisto, s čimer pri mojih prijateljih ne morem zgrešiti (in obratno).

3. Kako preživiš najdaljšo noč v letu?

- A Na zadnji dan v letu več ali manj cel dan kuham ter pripravljam dobrote za dolgo noč, ki je pred nami. Ponoči pač ne sme zmanjkati dobrot za pod zob.
- B S prisotnimi si izmenjamo darila, kar lahko traja tudi več ur. To je zagotovo najbolj zabavni del silvestrovanja.
- C Te noči se nikoli ne spomnim, tako da pravzaprav ne vem. Verjetno pa si močno okrepim encim alkoholne dehidrogenaze.
- D Tako kot vse ostale nepomembne noči v mojem življenju. Ob spodobni uri se odpravim v posteljo.

4. Kaj je tisto, kar december naredi vesel?

- A Na to vprašanje nimam odgovora.
- B Preživljanje prostega časa v družbi domačega kavča brez slabe vesti, saj je zunaj premrzlo za športne in ostale napore aktivnosti.
- C Vsi ljudje, ki jih v nabito polnem nakupovalnem središču srečam in so prav tako kot jaz utrujeni od dolgih vrst in bolečine v nogah. Predvsem pa pričakovanje trenutka, ko boš lahko odvil svoje darilo pod lepo okrašeno smrek'co.
- D Debate o smislu in nesmislu, o korupciji in kapitalizmu ter o kateri koli drugi temi ob požirkih žlahtne kpljice.

Rezultati:

14–16 točk:

Si človek, ki ima raje poletje kot zimo. Dolgi dnevi ter zimske vremenske razmere ti niso najbolj po godu. Ne maraš megle, mraza, niti snega. Ko sneži in se narava poda v spokojen spanec, ne želiš priznati, da je tisto, kar vidiš pred svojimi očmi, resnično lepo. Si realist, ki v snegu vidi oviro na cesti. December torej še zdaleč ni tvoj najljubši mesec. Seveda ga poskuša zahodna družba popolnoma skomercializirati in ga s tem razvrednotiti, vendar se tej kapitalistični mentaliteti uspešno upiraš. Zapravljanja velikih vsot za kakršna koli darila se ti že od nekdaj zdi nesmiselno.

11–13 točk:

December je tvoj najljubši mesec v letu ali pa vsaj eden izmed najljubših. Vsi dogodki in praznovanja ti pomagajo ubežati dolgočasni naravi in kratkemu dnevu. Decembra ti ni dolgčas, saj moraš dobro premisliti, kaj kupiti komu. Čeprav to načrtuješ že nekaj mesecev vnaprej, te čas skoraj vedno prehiti. Tako zadnje malenkosti, ki bi darilom in presenečenjem res dale piko na i, iščeš po polnem nakupovalnem središču še vse dokler te na praznični dan ne napodi domov utrujen varnostnik.

8–10 točk:

Zadnji mesec v letu je pač malo drugačen kot vsi ostali. Že okrašena mestna in nakupovalna središča ga naredijo posebnega. Všeč ti je, ker je decembra več družinskih srečanj, različnih obletnic, pijač s prijatelji itd. Kamor koli pa se že napotiš, pa je tam vedno nekaj za pod zob in vedno je za to dober razlog. Še bolj kot to pa obožuješ pripravo hrane za večje praznike oziroma praznovanja, ko lahko brbončice gostov zapredejo od ugodja. Le zakaj torej ne bi imel rad decembra? Dobra pijača in jedrača sta že od nekdaj hodili z roko v roki s hedonizmom.

4–7 točk:

Kaj je tako veselega okoli »veselega decembra«? Da je še bolj veselo kot navadno. Več zasebnih zabav, zanimivih večerov v dobri družbi in veliko alkohola. Kako vesel je december, je v precejšnji meri odvisno od količine zaužitega alkohola, saj česa drugega ni pričakovati (pa ne, da bi se zaradi tega pritoževal). Verjetno je to mesec, ko je pitje še bolj tolerirano kot kak drug »nevesel« mesec, kar je nadvse priročno. Vsaj vedno imaš razlog za zabavo: »Če je pa veseli december!«

Kriteriji:

1: a – 1, b – 4, c – 2, d – 3

2: a – 4, b – 2, c – 3, d – 1

3: a – 2, b – 3, c – 1, d – 4

4: a – 4, b – 2, c – 3, d – 1

Nagradna križanka

Geslo novembrske križanke je bilo **MLADE DRUŽINE**. Anja Golja si je s pravilno rešitvijo priskrbel glavno nagrado, in sicer USB-ključek Kluba študentov Kranj ter KŠK-jevo majico, tolažilna KŠK paketa, KŠK-jevi majčki, pa sta tokrat dobila Jaka Franjko in Zala Martinjak. Nagrajenci bodo nagrade prejeli po pošti. Rešitve decembrske križanke nam pošljite do **1. januarja** na zapik@kss.si.

	SESTAVILA	AFRIŠKA	ČAS OD	POLJSKI	KRATICA ZA	ZAPIK	HRVAŠKA	AMERIŠKI	ETILNI
	MATEJA	DRŽAVA Z	SONČNEGA	SKLADATELJ	OLIMPIJSKE		NAFTNA	GANGSTER	
		GL. MESTOM	ZAHODA DO	IN DIRIGENT	IGRE		DRUŽBA	AL	
		ASMARA	POPOL. TEME	JAN					
	FINSKO					AMERIŠKI			
	MOŠKO IME					RAPER			
						CUBE			
	RISANKA:					PERJE PRI			
	DIRKALNIK...					REPI			
						OTROŠKO			
						VOZILO			
	NAZIV,				RAHEL				
	UGLED,				VETRIČ				
	PRIZANJE				POPOLNO				
					UJEMANJE				
	PRIJAVA ZA						OSEBNI		
	LOVLJENJE RIB						ZAIMEK		
	GRŠKA ČRKA						ČAROVNA		
							ZNAMENJA		
ZAPIK	RAZTRGANA,	ARABSKI	CESTA V		ZRAČNI DUH				
	PONOŠENA	KNEZ	SKALI		V FAUSTU				
	OBLEKA,		MAROGA,		GRŠKI				
	CUNJA		PEGA		KATOLIK				
ENOTA ZA					DISCIPLINSKA				
MERJENJE					KAZEN				
TEMPERATURE					17. IN 21.				
					ČRKA ABC				
DERIVAT									
AMONIKA					KALČJEV				
					OKSID				
					HOČERE KRALJICE				
PISATELJ,					BANKOVEC ZA				
PISEC					TISOČ ENOT				
(SLABŠALNO)					SLAVA, ČAST,				
					ODLUČNOST				
KIKIRIKI					REKA V				
					KOLUMBIJ				
					PLANOTA NA				
					VIPAVSKEM				
ZAPIK	AFRIŠKA	ŠVIC-FRANC.	OGARETA IZ			JUŽNOAM.			
	DRŽAVA Z GL.	PISATELJ	MARIHUANE			ŽELVA			
	MESTOM	CLAUDE	LJUBEZEN			JUDOVSKO			
	AKRA		DR. ŽVAGA			MOŠKO IME			
SAMICA									
GALEBA									
IME									
BIBLIJSKE									
MARIJINE									
MATERE									
NASPROTJE									
OD REDA,									
KAOS									
DIPLOMATSKI									
URADNIK									

Oven

Prevelike količine kuhanega vina vam bodo spet zameglile um. Pijani kot krava se boste opotekali po Slovenskem trgu, pazite, da si ne zlomite levega prsta na desni roki. Darila pod novoletno jelko letos ne bo, saj je Božička udarila recesija. Ker nimate partnerja, se boste na prehodu v novo leto objemali s steklenico.

Bik

Veseli december bo vse prej kot vesel. Namesto da bi brezskrbno rajali po mestu in se opijali z rumom in čajem, boste drugo polovico meseca preležali s ptičjo gripo. Če pričakujete darila, nastavite Božičku. Pehar ali košarico, da ne bo pomote. Pazite le, da se ne boste zapletli v smrečico, ki jo bodo starši postavili v najtemnejši kot v dnevni sobi.

Dvojčka

Adventni venček ste postavili že konec novembra, smrečico oktobra, ko ste prišli z dopusta, lučke pa boste napeljali šele januarja. Da ste čudak, čivkajo že vrabci na sosedovem vrtu. Edino darilo dobrih mož, ki ga boste prejeli v drugi polovici meseca, bo priporočena pošta s policije. 500 evrov kazni, 9 kazenskih točk in prazna denarnica ...

Rak

Dragi rakci spakci! Decembrsko vzdušje vam je pisano na kožo. Opijali se boste iz dneva v dan, dobri možje vam bodo peharje napolnili z dobrotami, blesteli boste na službeni zabavi. Silvestrski poljub boste dočakali na Tromostovju, kjer boste delali salte v rikverc. Previdno s petardami, da ne ostanete brez sredinca.

Lev

Levčki, niste edini, ki komaj čakate, da se novoletna evforija zaključi. Še vedno kuhate mulo, ker vam je stric Miklavž prinesel palico, Božička pa je udarila recesija, zato se bo oglasil z enoletno zamudo. Popazite na stil oblačenja, saj vse bolj spominjate na novoletno jelko, ki bo vsak čas eksplodirala.

Devica

Levčki, niste edini, ki komaj čakate, da se novoletna evforija zaključi. Še vedno kuhate mulo, ker vam je stric Miklavž prinesel palico, Božička pa je udarila recesija, zato se bo oglasil z enoletno zamudo. Popazite na stil oblačenja, saj vse bolj spominjate na novoletno jelko, ki bo vsak čas eksplodirala.

Tehtnica

Nikar ne tehtajte odločitev, kam za novo leto. Povsod je lepo, a doma je najlepše. Postavite jaslice in smrečico, napeljte lučke, privoščite si kozarec šampanjca in v pokanju petard pričakajte novo leto. Daril ta mesec ne bo v izobilju, saj nimate komu nastaviti. A kriza na ljubezenskem področju bo le prehodna in bo z novim letom minila.

Škorpion

Na vse kriplje si prizadevate ostati mirni. Od nenehnega žlamanja ste utrujeni in neprespani. Miklavž je bil precej radodaren, saj je prinesel kup sadja in par stotakov. Bolj skromen bo Božiček, ki bo prinesel cirozo jeter in vnetje levega bobniča v desnem uhlju. Prehod v novo leto boste dočakali v jeseniški bolnišnici.

Strelec

Predragi! Nažiranje s prazničnimi dobrotami vam ne bo prineslo nič dobrega. Ker ste Miklavža zamudili, se z dobrimi željami in prošnjami obrnite k Božičku. Verjetno boste naleteli na gluha ušesa, saj je v njegovi delavnici udarila huda kriza. Če boste pretiravali s šampanjcem, boste novo leto dočakali na urgenci.

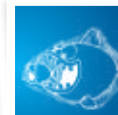
Kozorog

Prav nič vam ne more do živega. Čeprav slabe novice kar dežujejo, pod novoletno jelko pa ne bo nič lepega, ste vseeno dobre volje. Praznično vzdušje vam je pisano na kožo. Kot srnica poskakujete po zabavah in uživate v sproščenem božičnem duhu. Ne pretiravajte s kuhanim vinom, da vam ne bo zavrelo v želodcu.

Vodnar

Tako, pa ste le prilezli na prag novega leta. Ker ste teh 12 mesecev blesteli in bili nadpovprečno pridni, se bodo dobrote pod novoletno smrečico kar vrstile. Ne bodite taki egoisti, kakšno čokoladico odstopite mlajši polsestri v devetem kolenu. Nikar ne mečite petard, saj se v nasprotnem primeru lahko zgodi, da vam jo bodo policisti pošteno zagodli.

Ribi

Jezero je zamrznilo, vaše plavuti so okamnele, rep pa vam bo vsak čas odpadel. Idealna priložnost, da vam ga prinese eden izmed dobrih mož. Pazite na prehrano in ne pretiravajte z žganimi pijačami. Ker se vam bodo jetra čez praznike dodobra zmočila, jih po novem letu obesite na balkon.

Bajaga i Instruktori

20. 12. 2012, Ljubljana / Hala Tivoli, 20 €

Iron Median: 2 Minuti Do Konca Sveta

20. 12. 2012, Ljubljana / Gala hala, 10 €

Joške V'n

22. 12. 2012, Kranj / Klubar

Adi Smolar

22. 12. 2012, Škofja Loka / Loški pub

Bassen Vol 3: Jingle Bass

22. 12. 2012, Kranj / Bazen, 7 €

Tehno zabava – 18. obletnica

24. 12. 2012, Kranj / Bazen, 5 €

Freeway Machine, Metalsteel

24. 12. 2012, Škofja Loka / Ostriga, 4 €

Magnifico

25. 12. 2012, Ljubljana / Cvetličarna, 15 €

Psytrance: Fool Moon Pool

28. 12. 2012, Kranj / Bazen, 7 €

Neomi

28. 12. 2012, Kranj / Rock bar – Down Town, brezplačno

Katarina Mala

28. 12. 2012, Ljubljana / Kavarna Union, 9 €

Čompe

29. 12. 2012, Škofja Loka / Ostriga, od 8 €

Kraak & Smaak Live, Katja Šulc Live Act

24. 1. 2013, Ljubljana / Kino Šiška, 18 €

Paul Banks

2. 2. 2012, Ljubljana / Kino Šiška, 18 €

Fotografski natečaj: dijaško in študentsko življenje

◆ Sodelovanje

K sodelovanju na natečaju vabimo vse ljubiteljske in profesionalne fotografe, ki imajo status dijaka ali študenta.

◆ Tema natečaja

V fotografsko zgodbo naj bodo ujeti trenutki, ki opišejo življenje študenta ali dijaka.

◆ Rok

Rok za oddajo fotografij, s katerimi želijo avtorji sodelovati, je torek, 1. januar 2013.

◆ Navodila za sodelovanje

Avtor sodeluje na natečaju s petimi fotografijami, ki skupaj predstavljajo fotografsko zgodbo na razpisano temo. Fotografije naj bodo v visoki resoluciji najmanj 3.000 x 2.000 slikovnih točk. Fotografije v elektronski obliki pošljite po elektronski pošti na elektronski naslov: fotografski.natecaj@skk.si.

◆ Nagrada

Zmagovalec natečaja bo imel priložnost enomesečne razstave fotografij v prostorih info točke Kluba študentov Kranj (Slovenski trg 3, 4000 Kranj). Vse stroške fotografske razstave krije Klub študentov Kranj.

FOTOGALERIJA

O oto žan; Ž žiga žužek; M miran alijagic; T tea derguti; S samo bešlagič; G grega valančič; P primož pičulin

Ž Bazenov odprti mikrofoni

G NK Triglav: NK Aluminij

O S.A.R.S. na Trainstation Squatu

G Finale državnega prvenstva v balvanskem plezanju

S Ekскурzija v München

T Tehnološki večer: Izdelaj svoje tiskano vezje

P Manouche v KluBaru

M Športni pogovor z Gregom Žemlja

Ž Okrogla miza o delu in študiju v tujini

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

ŠKIS
Zveza študentskih
klubov Slovenije

Literarni natečaj za najboljše dramsko besedilo

Rok:

12. februar 2013

Informacije:

WWW.KSK.SI/LITERARNI